Download from:aghalibrary.com

د احمد شاه بابا
د دیوان
غورچان

پوهاند عبدالشکور رشاد

د پښتو څېړنو نړیوال مرکز
۱۳۵۷

د پښتو څېړنو د نړیوال مرکز
د څېړونو پرله پسې نومره «۴»

د احمد شاه بابا د دیوان غورچان

PROPERTY ACKU 2375

پوهاند عبدالشکور رشاد

د افغانستان د علومو اکاډمي
د پښتو څېړنو نړیوال مرکز
۱۳۵۷ (۱۹۷۸)

سریزه

د م ، ابراهیم عطایی

دعبدالهادی هاند په زیار او اهتمام

یادښت

داهم دننګیالی احمد شاه بابا دتاریخي حماسو غورچاڼ (ګلچین) چې دافغان ولس دستر ملي وکړني پاڅون له نوي انقلابي حماسو سره اړخونه پداوي او دځوان انقلابي توکم پرڅه دپښتو نخوا په غرو رغوکي بیاله سره انګازه کیږي.

دتیر افغاني توکم دادبي میراث راخوندي کول اونوي تهيې وړاندې کول او بیايې راتلونکي ته لېږدول، زموږ دملي وکړني نظـام له غـورو سربناهـي هڅو څخه ګڼل کیږي.

په دې لړکي داحمدشاه بابا ادبي پاتمرې له هغو تولو تاریخي ویاړونو سره نغښتې چې له دغه سترافغاني واکمن څخه راپاتې دي لکه څنګه چې زموږ په یوه بله تازه خپرونه (پښتو روزنه) کې پوره څیړل شویده، زموږ زیاتره پښتانه مشران او واکمنان دتورې ترڅنګه دقلم اتلان هم وواوخپلې کارنامې اوښاد ناسې يې هوبهو

پخپله کښلي او انځورلي دي، بې له دې چې یې له بڼدي او مبالغې څخه کار اخیستی او یا یې د بې کچه صلواو بخښښو په زور دا چېرو شاعرانو او مورخانو په مرسته له ځاځکي څخه دریاب جوړ کړی وي. داچې په نورو ولسونو کې د دغسې پوهو د ځرک دومره نه لګي، لوبې هلوباور هم نه راځي، چې امیر کروړ سوري، شاه حسین هوتک او یا احمدشاه دراني دې له سیاست سره شعر هم ملګری کړی وي. مګر موږ دا په ځغرده وایو چې پښتو شعر تل له سیاست سره خپل اړیکي ساتلي ځکه سیاست د ټولنیز ژوند یو توک دی، او پښتو شعر تل ټولنیز او ژوندی پاتې شوی دی.

په دې توګه افغان ولس خپل باابهه دوارو ستاینو مونو (صفتونو) پېژني هم یې د ابدالي توري متاینه کوي او هم یې د ادبي شاهکاري نمانځنه.

تاند دې وی زموږ تاریخي او ادبي ویاړ
او ځلاند دې وی زموږ دوکړ وانقلابي ویلاړ

پوهندوی دوکتور مجاور احمد «زیار»
د پښتو څېړنو د نړیوالې مرکز مشر

سریزه

دابدالي احمدشاه شخصيت او د هغه سياسي او علمي کارونه

۱ - د هر ۀ گرسو بمن (احمدخان - احمدشاه)

ابدالي احمد شاه دا تلسمې ميلادي پيړي په دويمه نيمايي کې دافغانستان يوسوبمن ټولواك ؤ چې دافغاني ټولنې په يوه ټاکلي مرحله کې يې په خپل کارځنې داسې بنسټونه ايښې دي چې هغه د را و روسته ټولنيزو او سياسي تحولاتو په رااوچتېدو کې ستره ونډه اولويه اغيزه لري . دی يو خانزاده ځوان ؤ چې دقبيلوي ګډوډيو اړو دوړو کې لا د کوچنيوالي په عمر کې له ډيرو مسايلو سره اشنا سو .

او همدغو غټو واوړو و پيښو داحمد شاه څخه يوستر ګور اوژبو رسړی جوړ کړ .

احمدشاه چې تر سلطنت پخوا داحمدخان په نامه یادیدي دعمر د هغه ټکتو ب په دوره کې دخانی ددرباړونو څخه نیولی بیا دتولواکانو تر درباړونو پوري په تشریفاتو بلداوپوه سو . دي چې څومره سلاتزلی سپاهي ، دجګړې په ډګر کې لایق قوماندا ن ، په اداره کې دحوصلې او تدبیر خاوند شخصیت اود خپلو رقیبانو په وهلو ، ماهر ټلان جوړونکی او تعقیبونکی سړی ؤ ، نو ذهناً دخپل وخت له فرهنګ (هڅوب) سره پوره اشناؤ ، په عملي توګه یې هم برخه اخیستله .

داحمدشاه دشخصیت اودده دکارو نو په باب دباندنیو پوهانو خورا ډیر اثار لیکلي دي اودی نه یوازی دافغانستان دتولواك په حیث ، بلکه دسیمې په لحاظ یواوی سړی او کارونه یې ډیر اغیزمن ښوول شوي دي ، احمدشاه دنورو کارونو په ترڅ کې دپښتوادب په برخه کې هم کارکړ یدي چې ددغه کار ډیره ستره نمونه یې دده داشعارو دیوان دي چې په پښتو ژبه یې ویلی دی اود دغو اشعارو یوه برخه چې دده معاصر سړی لیکلي اودغه لیکلی اثردادی دلته په عکسی توګه وړاندی کیږی .

ددې له پاره چې داحمدشاه دشخصیت اودده دهنری کارپه برخه کې مو کره څیړنه کړیوی ، نوداضروری ده چې ، دده پرعصر هم یوه رڼا واچوو او دالیکنه تر بیلو بیلو عناوینو لاندی وړاندي کړو . دغه کار اوڅیړنه ترڼوی تحلیل او انتقا د ي نظرلاندي شوي اودزیاتو تشریفاتی القابو دا ستعما ل څخه پرهیزشویدي .

داحمدشاه دزوکړي دنیټی اودزوکړي دځاي په باب نظریا ت مختلف د ي .

«... ځینی یې دزوکړي کا ل ۱۱۳۲ ه ق اوځینې یې ۱۱۳۵ ه ق کال بولی ا و دتاریخ احمدشاهی مؤلف محمودالحسینی المنشی د - ۱۱۰۱ ه ق کال په شاوخوا

کې داحمدخان عمر دولس کاله ښوولی دی . داحمدخان دزوکړي په باب په تاریخ حسین شاهي اودولت درانیه کې (ملتان) دهغه دزوکړي ځای ښوول شوی دی . (احمدشاه بابای افغان) په ۱۴ مخ کې یې کښلي دي احمدخان دهرات دعسقان په کلي کې زېږېدلی دی . په پښتو احمدشاهي شاهنامه کې یې خراسان دزوکړي ځای ښودل شوی دی چې هرات یې یوه سیمه ده (۱)

داحمدخان دزېږېدو او دپلار د مرګ کال یې نه دي او له هغه وخته څخه چې دده سترګې پرژوندرونې شوې، نودحواد ثو اوپېښو یو لوي بهیر په غېږ کې واخیست.

داحمد خان پلار زمان خان له پلار اونیکه څخه دقبیلوي خانی یوې کورنۍ ته منسوب ؤ او دده له لرېو نیکه ګانو څخه (سدوخان) دشاه عباس صفوي په دربار کې دا بدالی قبیلو دمشر په حیث او سیدي ، اوله همدغه ځایه دا بدا لیو یه قبیله کې دلوي نامه او نښان خاوندان خانان را پورته شول چې هر یو پر یوه سیمه خپل نفوذ ساتی او په خپلو منځو کې یې هم په وینو لړلی سیالی پاللې چې داحمدخان پلار زمان خان هم د عبدالله سلطان سدوزي دزوي الله یارخان د پلویانو په برید کې چې د هرات پر بالاحصار یې وکړی، وژل شوي ؤ. د زمان خان تر مرګ وروسته داحمدخان مور (زرغونه) چې دالکوزو قبیلې ته منسوب وه دهرات حاکم حاجی اسمعیل علیزي ته چې دنور محمد خان میر افغان پلار ؤ پنا ورو له اوخپله لورېی هغه ته ور کړه.

دحاجی اسمعیل علیزي په لارښوونه داحمد خان مور د کوچنې احمدخان سره فراه ته واستول شوه او داحمدخان مشر ورور ذوالفقار خان چې هم دسیاسی فعالیتونو په لړ کې ترتهدید لاندې ؤ فراه ته تللې ؤ .

څرنګه چې ذوالفقار خان دخپلې قبیلې دواکمنو خانانو له خوا څارل کیدي لو

د کوچنی ورور احمد سره یې په کندهار کې دهوتك شاحسين دربار ته پناه يوړه.

دا ورځې دهوتکی کورنی دپاره ډیرې خطرناکې او درنې وې. په ایران کې دصفوي کورنۍ دقدرت پاي ته رسیدل او د هوتکو دقدرت اخیستلو په وړاندې د افشار نادرقیامونه په یوه پراخه سیمه کې د لویو پد مرغیو پیل ؤ. دغه لویې اوخړې څپې تر هر څه پر کندهار زیاتې راخپرېدې او د کندهار سیاسي فضا بې حده مسمومه شوې وه او هره ورځ به دنویونا ارامیو او توطیو څخه پرده پورته کیده. په دې لړ کې دذوالفقار خان او احمد خان په باب هم شاحسین ته تشویشونه پیدا شول نو دا ؤ چې دوی یې تر نظارت لاندې و نیول.

هغه مهال چې افشار نادر د کندهار ښار فتح کړ، نو احمد خان او ده ورور ذوالفقار یې د کندهار دنورو مشرانو سره یوځاي دایران مازندران ته وشړل چې داحمدخان ورور ذوالفقار خان یې هلته مسموم کړ او . ۲ کلن احمدخان یې په افغاني لښکر کې د منصبدارانو په ډله کې شامل کړ او د منصبدارو په توګه یې وټاکه.

احمد خان چې په کم عمر کې دژوند سړ و او تودو پوخ کړی ؤ په دغه کم عمر کې یې په خپله پلټنې کې داسې کار وکړ چې دنادر پاملرنه یې ځانته جلب کړه، نادر یو دیکتاتور او د ټینګ عزم خاوند سړي ؤ او دهغه سره داحمدخان کار داحمد شاه دشخصیت په پخوالی کې دلویو اغیزو ښندونکې ؤ.

«دنور محمد خان علیزی چې په میر افغان یادیدې د ۱٦ زره لښکرمشر ؤ چې په هغه کې غلو ر ه غلجیان اودولس زره ابدالیان او ازبکان شامل ؤ او احمدخان هم دیوي قطعې قوماندان ؤ. «۲»

« دنادرد ناڅاپي تررويږه وخت کې دشاه ګارد دا بداليو څخه جوړ او هغه مهال چې پا رسيا نو غوښتل دشاه پرحرم با ندې بريد وکړي نواحمد خا ن د خپلې قطعې په مرسته دهغو مخه ونیوله اودنا درد حرم عزت يې وساتی .(۳)»

احمد خان دنا درد حرم په ساتلو کې يوه اخلاقي ذمه واري درلوده، وايي چې چې نادر پراحمد خان لوي باورد درلود اود هغه په باره کې يې دلويوالی نښې ليدې نا در يوه شپه احمدخان خپل حضورته وروغوښت اوورته وويل .

« بعد ازمرگ من رتبه سروري بتو خوا هد رسيدلازم که ازمن فراموش نکرده بااولاد من احسانات نما يی (۴) »

دنا درد حر م دسا تنې په بدل کې د هغه مير منې هغه غټ غمی چې د کوه نور په نامه يادیدي اودا غمی ځانته يوه لويه افسانه لري واحمد خان ته و بخښی.

احمد خان دنادر ترمرګ وروسته په چټکۍ کند هار ته راغی اوپه کند هار کې يې هغه لويه جرګه جوړه کړه چې دبيلو بيلو قبيلو مشرانو ګډون پکښې کړي و اود شيرسرخ دجرګې په نامه ياديږي .په دغه جرګه کې دمشري پرمساله اوږدي خبري وشوي اود رقيبو خانانو خطرنا کې سيا لی پيل شوي .په پای کې ۲۰ کلن احمدخان له دې کبله په مشري وټاکل شوچې له يوې خوادده قبيله وړ وکې وه اوله بلې خوااحمد خان ديو کشر حيثيت درلود اومشرانو هيله درلوده چې هغه به دقبيلې دمشرانو مشوري مراعات کړي .

د احمدخان په ټاکلو کې ميرافغان نورمحمدخان عليزي اوپه غيرمستقيم ډول عبدالغنی خان الکوزي چې د احمد خا ن دمورد قبيلې څخه وه ډيره اغيزه درلودله .دانو (۱۱۶۰)

ه ق کال دشوال اود ۱۷۴۷ داکتوبر میاشت ودچی احمدخان په مشري وټاکل شو اووروسته له دې،نود احمد شاه په‌نامه یا د سو .

احمدشاه (۱۰) واره پرهندوستا ن یرغلونه وکړل اوپه دغه کې‌د ښور ښونو اوپاڅو نونوسره لویې مقابلې وکړې .دټولواکی پر ۱۴ کا ل په ۱۷۶۱ م کا ل کې احمد شاه یوه‌لوبه‌امپراطوري قایمه کړه‌چی پراختیایې (۲۱۰۰۰۰۰) مربع کیلو متر وته رسېدله چې‌دغه ساحه‌د ټولی فرانسې ، ایتالیا ، هسپا نیا او بریتانیا ترټاپو ګانو هم لویه وه(۵)

احمدشاه دخپل سلطنت په دوران کې‌دلوېو داخلی شخړ و سره‌هم مخا مخ و دسلطنت په دوهم کا ل نور محمدخان میرافغان دا حمدشاه پرضد دیوې کو دتا ترتیب ونیوې؛ خود هغه‌دسیسه رسواشوه او احمد شاه هغه د هاتی (پیل)تر پښو لاندې واچاوه او په دې ډول یې هغه وواژه .د هند وستان دفتو حا ت څخه د احمدشاه سره ملګري قبیلوي خانان دبې شمیره غنایمو څخه دومره قوي سوي وه اکثرویې دده دفیصلو دمنو څخه هم سر غړاوه .

« په ۱۷۶۶ کال کې چی دده لښکر دسیکانو څخه مات شوی‌و او احمدشاه غوښتل چی بیا پر هندوستان ورسی،خوخانانو داغوښتنه‌رد کړه ا وځنی وې غوښتل چی دایران خواته باید متوجه وسی (۶) »

احمدشاه یوبا تدبیره اداره چی وهغه له قیود الی‌خصوصیاتو سره سمه یوه‌اداره تشکیل کړه .

هغه‌د کندهار ښارد اشراف البلادپه نامه‌خپل پایتخت کړ اوپرسکه یې‌ولیکل:

حکم شد از قادر بیچون به احمد پادشاه

سکه زن بر سیم وزرا ز موج ماهی تا به ماه

او پر مهر یی ولیکل:

« الحکم لله یا فتاح احمدشاه درانی (۷) »

احمد شاه د کندهار زوړ ښار متروك کړ او نادر آباد چې افشار نادر جوړ کړی ؤ هم له نظره واچاوه او د کندهار نوی ښا ربی جوړ کړ.

« دا حمد شاه منظم او غیر منظم اردود (۱۲۰) زرو کسو څخه جوړ سوی و چې ۹۰ زره یې سپاره او دیرش زره یې پیاده وه او د دغه اردو کالنی مصرف ۱۹ ملیو نو ته رسیدی او د مملکت ټول عایدات (۳۱) ملیونه روپۍ و. (۸)

احمد شاه د دیپلوماسی په ډگر کی هم ماهروو او له عثمانی خلیفه سره یې د لیک را بطه در لوده لکه څنگه چې د هندوستان د فتح او د مغولی امپراطور سره د همکاری په باب یې عثمانی دربارته خبرور کړ.

د محمد شاه مغولی خور ځانته وغوښتله او د احمد شاه مغولی لوریې خپل زوی تیمورته واده کړه. د باوځو سره یی د وړور گلوی په رو حیه منا سبات ساتل او د میرنصیرخان خوریې د دوستی د قیام په خاطر غوښتې وه.

احمد شاه تر ۲٦ کاله پاچاهی وروسته د پزی د ناسور په ناروغی د کندهار د توبی په غره کی مړشو. د اناروغی د آس څخه د لوید لو په اثرور پیښه شوې وه او

تمپ یی‌پربدوو اوښت‌څونا سور شو اواحمد شاه بی وواژه .

احمد شاه په هغه قبر کی ښخ شوچی ده‌یی ګنبده په‌خپل ژوند کی جوړه کړې وه‌اوترنن پوری‌دغه‌لویه ودانی د کند هاردښار په‌ښکلا کی‌لویه برخه لري.دتاریخ احمد شاهی دمؤلف محمود الحسین زوی محمد اسمعیل داحمدشاه دمړینی تاریخ داسی ښو ولی دی

روزپنجشنبه بتاریخ دوم زاول ربیع

وقت ظهرو سال لوائیل اخیرفصل بهار

کرد رحلت‌در هزار یکصدو هشتادوشش

سال‌تاریخ وفات ازسال هجرت کن‌شمار (۹)

دابدالی احمد شاه د شخصیت په‌با ب د کا ر ګر ی‌نړۍ لو ی ښو ونکی په خپ له هغه مقاله کی چی د (افغانستان) ترنامه لاند ې‌لیکلی اود۱۸۵۷ کال په‌اګست کی‌خپره شویده وایی چی ابدالی احمدشاه له‌خراسان څخه‌تر ډهلی پوری سیمه ترفرمان لاندی ساتله ،خودصلح دروش څخه‌بی‌برخی نه ؤ دی یوشاعر اوتاریخ لیکو نکی هم و))

---

*افغانستان درمسیر تار یخ دغبار لیکنه — ۳۸۰ مخ

۲ـ لوی افغانستان (احمد شاهي فيودالي دولت)

دهنخلسمي او شپاړسمي پېړ ی په زمانه کې افغانستان دتیرېواوا ر دوړ یومرکزو او په شپاړسمه پېړ ی کې دبابربرغل دسیمي په وضع کې تاکونکی بدلونونه راوستل اوددې سره سم دايران صفويدولت هم دسياليوو ډکرته راودانګل .

داولسمی پېړ ی په اوږدوکې دهند دمغولي اودايران دصفوي دولتونوتر منځ دغه رقابتونو حتی وینو تویونکو جګړو ته ورسيدل چی زياتره داجګړې دکندهار پرسروې چی په اتلسمه پېړۍ کې دسيمې دلوی سیاسی مرکزپه حيث راپورته شو.

په دغه اړدوړو کې کندهار ښووار ه ددغوسيالی کوونکو څخه کله ديوه او کله دبل لاس ته ورغی،خوپه دغه صحنه کې پخپله هغه قبيلې اود هغو مشرا ن هم بې اغيزي نه وه چی په قومی رابطه يې پرکندهارنفوذ دراود . په اتلسمه پېړ ی کې دهند بابريدولت اودايران صفويدولت دانحطا ط د سختو بحرانونو سره مخامخ شول .

ددغی پېړ ی په لومړيو وختونوکې مغولي اورنګ زیب تریوې اوږدې مودې پاچاهي وروسته له نړی څخه سترکی پټی کړي او خپل ترشايي په تضا د ونو ا و دبېمخیوبار داسې تولنه پريښووله چې دسقوط عوامل يې په هر اړخیز دول برابرشوي و. همدارنګه دايران دصفوي کورني پخواني طنطنه هم پاي ته رسيدلي وه ،وصفوی شاه حسين چی ماغزه يې په خرافاتی عقايدو ککړشوي اود عيش او نوش په کثافاتو کې نوک تر کوتیه غرقه شوي و دقدرت واګی په لاس کې اخيستې وي .

ددې په اړخ کې داروپا د استعمارلوي قا فله سا لار (انګليس) په هند کې د هالیند يانو پرتګاليانو اوفرانسويانو څخه ميد ان وړی و .اوپه بنګال کې يې دخپل

ټینګښت د پاره نوي مؤسسې جوړ وليږ.

انګلیسان د خلیج فارس خواته هم رااوړېده شوي وه او تردوي پخوا څو سده یې د لود اروپایي نفوذ لومړنی تخمونه شیندلي و، او په اصفهان کې یې کلیسا درلوده.

په افغانستان کې بېل بېل ولسونه د کوچنیو خانانو تر مشرۍ لاندې سره ویشل شوي و، خود هیواد په جنوب لوېدیځه اولوېدیځه خوا کې پوښمیر پښتني قبیلې له هغه اوږده لیږد څخه چې په پوله سمه میلادي پېړۍ کې یې د سلیمان له غرونو څخه شروع کړي و، ځا ی پرځای شوی وې.

د قبیلې په ټولنیزه پراختیا کې د بېلو بېلو خیلو نو څخه د ټبرونو واحدونه تشکیل شوي وه او د قبیلوي اتحادیې (کنفدریسې) د تشکیل او جوړښت مرحلې ته قبیلوي ټولنه ورداخلېدله او د دې سره سم پوفیودالي دولت په ابتدایي توګه طلوع کوله. د هراړخیزو شرایطو برابري د قبیلوپه اتحادیه کې دا واک پیدا کړ چې د قبیلوي مناسباتو په ساحه کې یوګام مخ په وړاندې واخلي.

د ایران د صفوي دولت پرخه د هوتکي میرویس جرګې او قیامو نه او په اخیر کې د کندهار د - بیګلر بیګي (ګرګین) پرضد بریالی کودتا ټوله له دغو قبیلو د تیا کلي مرحلې د پراختیا نتیجه وه.

د الومړنی ګامونه که څه هم په لومړي سر کې په ډېره چټکۍ مخ په وړاندې واخیستل شول او حتی د هوتکي کورنی ټولو اکا نوو کولای شوای چې د صفوي دولت ادا ره هم په لاس کې واخلي او د سیمې پر یوه لویه برخه خپله جنډۍ ورپوي، خو څرنګه چې قبیلوي اتحاد (کنفدریسی) د دولتي اقتدار د صلاحیت ساتلو واک نه لري، ځکه په د غسې

مرحله کې د اتحاد یې غړي قبیلې په یوه بدوي ډیموکراسۍ کې سره اوسي، نو ځکه د خانانو سیالی د نیم بنده دولت ریښې هغه وخت کمزوره کوي چې د دوی د برياليتوب د غرور په جام اوبه شي.

د همدغو عواملو له مخې هوتکي اقتدار چې طلوع کړی وه خپله د پښتنې قبیلو او په خاص ډول د پاچاهۍ کورنۍ سیالیو او یو د بل د پښو غورځولو د ازمینه برابره کړه چې د افشار نادر سپایانو ترو حشیانه مارش لاندې یې اقتدار غروب ته ورسیږي. په دوهمه مرحله کې چه د افشار نادر پر غل پای ته رسیږي او قبیلې او د هغو مشران سخت تړکول شوي وي نو د احمد شاه د نیوډالي دولت په طلوع کې قبیلوي اتحاد د شیر سرخ په جرګه کې واک احمدشاه ته سپاري، خو قبیلوي مناسبات ویوې داسی مرحلې ته ور داخل شوي دي چې هلته د خانانو رقابت او سیالی د مرکزي دولت تابع شي.

احمدشاه په دې پوهیدی چې یومخیزه د قبیلوی خانانو قدرت پای ته نه شی رسولای، نو اداره یې پر دوو برخو وویشله. په یوه برخه کې یې پرهره قبیله د هغې د لوی خان، خانی په رسمیت وپیژندله او هغو هم تعهد وکړ چې د جګړې پر وخت به پاچا ته د خپلو قبیلو سړي ورکوی او پاچا به هغوی ته تنخواور کوی په دوهمه برخه کې هغه مسایل چې د نیوډالي دولت په لویه ساحه کې واقع کیدل هغه یې د دولت وظیفه وبلله او د ارتباط د پاره یې د (۹) کسو لویو خانانو یوه جرګه جوړه کړه په دغه جرګه کې هغه لوی خانان غړی سوه چې د افشار نادر په جګړو کې یې لښکری مشری پرغاړه د راوده.

ددې له پاره چې د مرکزي دولت دقدرت تمثيل وکړي، نودنورومحمدخان ميرافغان عاوزي په وژ لويې قبيلوی مشرانو ته داورو سپووله که د ده له نظره او حکم څخه سروغړول سي ،نودغسي مجازات هم د احمد شاه په صلاحيت کي سته .

احمد شاه په خپلو جنگي سوقياتو کي يوازې دغنايمو اوولجوپه لاس را وړل هدف نه وه گرځولی ،بلکه دلويوخانانو دمصروفيتونو له پاره يې دايووسيله بلله، ځکه دامعلومه خبره ده چې دغه خانان به هرکاله پرکورسوه، نوديو او بل پرضدبه يې دتوطيو بازار توداوه اوحتی داسي دسيسي هم کشف کيدې چې دمرکزي دولت پرضد قيام ته د چمتوکيدو معنی يې درلودله.

هندوستان ته سوقيات يوه عنعنوي دکتي لاروه، ځکه دهندوستان تولنه ,يوازی دهندو اومسلمان په نامه نه وويشل شوی، بلکه هره قبيله دبلي قبيلي په مقا بله کي اوهرکاست دبل کاست په وړاندی دورانی دپاره چمتو وه (۱۰)

احمدشاه که څه هم په مذهبي رنگک کي دغه سوقيات داسلامي جهادترنامه ياد هندی مسلمانانو دغوښتونو دمخې يادمغولی امپراطور دبلنې په اثرعنوانول،خو په حقيقت کي لوی هدف يې دهغو خانانومصروف ساتل وچې دوی دجگړو دغنايمو اوولجو څخه ډير قوی سوی وه او احمد شاه هم ستر گه ځنی کوله .

احمد شاه دجاگيرداری دسيستم په رواج کي هم دياد وني برخه لری او داسيستم دفيودالی سيستم يوعمده اصل بلل کيږی .

احمد شاه خپلو نژدی عزيز انو اولويوخانانو ته لوی جاگيرونه وربخښل او په دې دول يې هغه د ځان څخه خوښ ساتل . مثلاوزير شاولی خان بامېزی ته يې

په کښېناستلو کې یې لوی جاګیرونه او په خپله هم دا دولت د پښتو خان سا کزي او سرا په خور
باشی شاه محمد خان د (لا ش) په سیمه کې جاګیرونه اخستي وه . او د کندهار نورو درانی
سرداران هم له دغه بخشش څخه همېشه برخور داره کېدل . (۱۱)

الفنستون وايي، چې: جاګیرونه یوازې سردارانو ته ور کول کېدل، بلکه مذهبي
مشران او روحانیون هم د لویو برخو خاوندان کېدل چې په دې لړ کې کونړي ملا سید
حاجي دلوی نامه خاوند ملاؤ چې پښه د پرې مځکې یې په جاګیر د پاچا څخه ګټلې
وې .(۱۲)

پاچا د ځوا نمردۍ له مخې هم جاګیرونه بخښل لکه چې (عینو) نومی بڼه کې ته
چې د یوه منصبدار ماند ینه وه یو کاریز ورو بخښې چې تراوسه د هغو کاریز په نامه یادیږي
او د کندهار د ښار خیټه کې خواته واقع دي .

د احمدشاه په فیودالي دولت کې ملوك الطوایفي خصلت پوره ځای درلود . د قبیلو
خانانو د خپل نفوذ او چت ساتلو په لار کې هر وسیله په کار اچوله او کله کله به یې
د دربار هم تر تهدید لاندې نیوه، خو مرکزي دولت زیار ایسته چې د خپل نفوذ ساحه په
قبیلو کې پراخه کړي .

(فریرنګه) په خپل اثر (د حرب تاریخ او حربی صنعت) کې وايي، چې
احمدشاه په خپله اردو کې ملوك الطوایفي نفوذ څخه استفاده کوله او د طایفو خانانو د
پاچا د شخصیت څخه د یوې عمومي آلې په حیث استفاده کوله چې د هغه پر شاوخوا
د خپلو هر له پیچلو مسالو د حل په لار کې موافقې ته سره ورسیږي. (۱۳)
احمدشاه چې د غلجي قبیلو مسیالداري له بدې څخه همېشه په تشویش کې و نو پر

ځانیې د سړبنې قبیلو ګړی راو ګرزولی او ځان یې (د دران) وباله . د کندهار څورک قبیلې
يې درانی وبللې او د ختیځې خوا قبیلې (یوسفزي، ترکلانی، ګیګیانی، اتمانخیل، پرمهمند،
داشنغر محمد زی، خلیل مهمند، اپریدي، شنواني، اورکزي، داودزي، ختک، او بنګښ)
يې د پردرانی په نامه یادې کړې. (۱۴)

احمدشاه د شیرسرخ د لویې جرګې د فیصلې د یوې مهمې فقرې د فیصلې څخه د سرغړولو
په اثر د مشکل سره مخامخ و، دې په ډوند کې د دغه عمل له عکس العمل سره مخامخ
نشو خو د احمدشاه ترمرګ وروسته چې د سد وزوا د بارکزو د کورنیو ترمنځ هرڅه وینې
توی شوې، نو عمده علت یې دغه د احمدشاه د سرغړولو حرکت و.

د شیرسرخ په جرګه کې دا خبر منل شوی وه چې کله هم پاچاهی د سدوزو په کورنۍ
کې وی نو د وزارت عهده به د بارکزو په قبیله او په بارکزو کې د محمدزو په څانګه
کې وی ... (۱۵)

دا فقره بانفوذ بارکزي خان حاجي جمال د جرګې په فیصله کې پیشنهاد کړی او
جرګې قبوله کړې وه، خو کله چې احمدشاه په اقتدار کې راغی نو د خپلې قبیلې یوسړی
(شاولی خان بامیزی — پوپلزی) چې وروسته د ده د زوی شهزاده سلیمان خسر شو د وزیر
په حیث وټاکې او د اشرف الوزرا نوم یې ورکېښود .

د احمدشاه دغه کار په قبیلوی ساحه کې په ښه نظر ونه لیدل کېدی او احمدشاه هم
په دې پوهېدې چې که د حاجي جمال لاس پرسی، نو د ده اقتدار به پای ته ورسوی، نو ځکه
همېشه به یې حاجي جمال په خپلو سفرونو کې ملګری کاوه او دا باوري یې نه پردرلود چې
کله دې په کندهار کې نه وی حاجي جمال به کندهار کې پرېږدي .

داحمدشاه او حاجي جمال تر مرگ وروسته د تیمور په دوره کې دغه اور تر پورې لاندې ؤ خو د احمد شاه د لمسي شا زمان په دوره کې د حاجي جمال زوی سردار پاینده خان د دغه حق په اعاده قیام کاوه چې شاه زمان

په خبر شواو هغه يې اعدام کړ او له دغه کبله د محمدزو او بارکزو ترمنځ هغه دواسدار مجگړې روانې شوې، چې دیوې او بلې موديې له پاره يې افغانستان په اور اوولی کې ولغړ او هغه ابدونه يې دواگه وغور کاوه چې دبرتانوي استعمار د چپاول له پاره زمینه په هوسايي مساعده شوه .

احمدشاه دخپلې لویې اداري لپاره یوخاصه ډیپلوماسي درلوده . ده دآمو څخه تر اباسند پورې او د مشهد څخه تراتک پورې او بیا دعربو تر بحیرې پورې سیمه د افغانستان حق باله او ددغو سیمو شلو خواته ورغیومه سیمې يې چې فتح کولې ، نو داسې خانانو ته به يې حواله کولې چې د افغاني دربار ماتحت به وه او دا اصلي سیمې د اقمارو حیثیت به يې درلود .

« احمدشاه د ۱۷۴۷ کال څخه تر ۱۷۵۰ پورې د درو کالو په دوران کې د هرات څخه تر پیښور پورې سیمې ونیولې . ده ترا باسیند پورې سیمې د افغاني دولت حق باله (۱۶) »

په هند کې د احمدشاه موقیعت دشرقي الهند برتانوي کمپنی هم له تشویش سره مخامخ کړی وه . سر پرسی سایکس وایي، چې :((دپاني پت فتح دایست انډیا کمپنی او برتانوي چې په دغه وخت کې په بنگال کې ښې ښځې کړې وې ښه يې هلته خانونه پښې مستحکم کړل (۱۷)))

دپالي پټ ترفتح وروسته داحمدشاه شهرت په ټوله آسیا کې خپور شو ا و احمدشاه پوهیده چې دغه شهرت په دعثماني خلافت رخه راوپاخوي ،نوځکه یې په ۱۷٦۱م کال کې دعثماني امپراطودر یم مصطفی په نا مه یو مفصل لیك ولیږی‌او هغه ته یې داسې څرګنده کړه چې دافتح یې داسلامي جهاد په توګه سرته رسولې ده . دالیک یې په دغه بیت پایی ته رسولی و (۱۸)

خلل پذیر بود هربنا که میبینی   مگربنای‌محبت که خالی‌ازخلل‌است

داحمدشاه دفیودالي دولت دوایرپه پایتخت کې‌په دې ډول وه .

وزارت (دصدارت په‌منزله)

دیوان اعلی (مالیه وزارت)

ضبطبیګی (امنیه او کوتوالی) خز انه داری

نسقچی باشی ګری (دمجازاتوتطبیقونکی اداره)

داروغه ګی (داخبار دفتراو هرکاره باشی، ضبط احوالات اواستخبارات)

میراخور باشی (دحیواني حمل‌اونقل اداره)

نوری دایری لکه -باجګیر -میراب- خالصه‌جات -نباری کلانتری وې .

په‌ولایاتو کې حاکم-پیشکار (مرستیال) -امیرلښکر- مستوفي -قاضي-قلعه‌دار باجګیر-امور ثا لثا ت‌میراخور -میراب‌اوکلانتر . همدارنګه په‌دیوان انشاکې د عوض بیګی -مهماندار باشي -پیشخانه‌چي‌باشي‌ناظرکارخانه طعام -اوپه اردوکې دلشکرنویس(دفتر نظام)اردوباشي‌جارچي‌باشي‌میوزمات‌چي اوتورخانه‌موجوده وه .

دقضا یې دفتردپاره یې شرعي محکمې‌په‌مرکزاوولایاتو کې‌جوړې کړې.(۱۹)

میرغلام‌محمدغبار، په‌خپل‌تاریخ (افغانستان‌درمسیرتاریخ) کې لیکلي‌چې‌احمدشاه‌دنوی افغانستان په‌جوړښت کې دپیش‌قدم اومؤسس‌میرویس‌خان هوتک‌دخط‌مشي مرهون‌ؤ.(۲۰)

۳- د احمدشاه علمي او ادبي آثار

احمدشاه يوا زي دتوري خاوند تواوالك نه ؤ، بلكه دعلم اوپوهې خاوند هم ؤ او دخپل وخت په علومو اوفنونوهم پوهيدى اوهم يې لمكلې اثارېږي اپښې دى .

دادختيځ درباروني پوخصوصيت ؤ چې په دربار كې بايدتولواكان دپوهانوپه ژبه هم وپوهيږي اود ښكلو او هنرنو څخه په شعر كې بايد برخه ولري.

دا كارپه خاص ډول په مغولي دربار كې ډ ير پرمخ تللي ؤ . مغولي تولواكا نو شعرهغه ځاى ته رسولي ؤ چې ددوى په باب وايي چې په كورني ژوند كې به نرو ا و ښځو د شعرپه ژبه خبرې كولې .

دمغولي جهانګيراونو رجهاني اودشاجهان او ممتازمحل ترمنځ دشعر په ژبه ډير ښكلي اوناز ك منظوم ډيالوګونه پاته دى. په عمومي ډول دهندې مغولانوتولواكانو شعرونه ويلي دى .

په علمي ساحه كې هم دتولواكانو غرور دانه ده منلي چې ددوى په دربا ر كې دعلم خبرې كيږي اودوى په نه پوهيږي، نوځكه دشهزادګانوپه روزنه كې ډ يره پاملرنه كيدله چې دنظر اوفهم سرې ځنې جوړ سي .

په دې برخه كې مثالونه خورا ډيردى په خاص ډول دپښتنو په دربارو نو كې داعنعنه ډيره پالل سوې ده امير كروړ جهان پهلوان چې ويارنه يې دپښتواوادبياتو په تاريخ كې د حماسي شعريوه لرغونې توته ده، نوداكار هم هغه ديوې لرغونې عنعنې په تعقيب كړى ؤ .

موږد پښتو ادبياتو په تاريخ كې دتولواكانو دشعر اونظمونو ډيرى نمو نې لرو

اودهوتکو په دوره کې خوداکار وړیرې لوړې درجې ته رسیدلې و چې حتی جنرالانو په هم شعروایه.

دهوتکو په دربار کې علماؤ ډیرلوی ځای درلود او د نارنج په مانۍ کې دشاحسین هوتک ترسرشری لاندې دپوهانو اوشاعرانو جرګې جوړیدې چې د کار ډیره ستره نمونه یې دمحمد هوتک بن داود خان (پټه خزانه)ده.

په دې ډول احمد شاه هم دغه لرغونې عنعنه په خپل دربار کې په لوې حیثیت او لوړ صلاحیت ژوندي وساتله احمد شاه سره له دې چې دکوچنۍ والې څخه له لویو ماجراو سره مخامخ ؤ خو بیا هم څرنګه چې څیرك او بصیر سړی ؤ، نو دخپل وخت دفرهنګ له خزانې څخه یې هم لویه برخه په نصیب شوې وه. دده سور نۍ ژبه پښتو وه په دري او عربۍ هم پوهیدي اودتصوف څخه یې هم دفهم برخه درلوده. دی نظراً او عملاً دتصوف دلارې یو سالك ؤ او د خپل وخت دلویو صوفیانوسره یې پیژندنه او دلیك رابطه درلوده. (شاولی الله دهلوي) او (میافقیر الله شکار پوري) ددغه عصر دوه لوي صوفیان دي چې داحمد شاه سره پیژنۍ او احمد شاه هغو ته دمرشدانو په حیث قایل ؤ او یو ځل د(شاولی الله) په بلنه هندوستان ته هم ولاړې.

ده په خپل دربار کې دهغه وخت دپوهانو مجلس هم درلود چې پخپله به یې کدون پکښې کاوه. په دغسې مجلوسونو کې سره بیره پر مذهبې بحثونو اد بې بحثونه هم کیدل.

داحمد شاه په کورنۍ ژوند کې که څه هم دایران دکلتور یوسیوري پریوتی ؤ او دده زوی تیمور ددغه فرهنګ تراغیزې لاندې راغې اوله دې لارې زیان هم

ورسیدی، خو احمدشاه و دغه ژبان ته متوجه ؤ او هغه مهال چی د پښتو معروف شاعر پیرمحمد کاکړ کندهارته راغی، نواحمد شاه هغه د شهزاده‌سلیمان‌دښوونکی په‌حیث وټاکی اودغه پوه پښتون ښوونکی‌دشهزاده د پاره د پښتو ژده کړی کتاب ولیکی چی(معرفت الافغانی) نومیږی .

ملا پیر محمد کاکړ داحمد شاه‌دوخت یو پښتون شاعرؤ، خوده سره له دې چی دشهزاده سلیمان ښوونکی اود هغه‌دشخصیت ستاینونکی ؤ(داحمدشاه څخه یی چندانی زړه ښه نه ؤ او دتیمور شاه اخلاف اوشخصیت یی‌غندی . داحمدشاه ترسرگ وروسته چی شهزاده سلیمان پاچا کیږی دهغه ستاینه داسی کوی :

شاه سلیمان د حکم لمر سو   کل عالم پري منور سو
پر عالم فیض د جود سو   د نعمت شکر مقصود سو
پښتانه ور پا ندی ښاد سوه   له همه غمه آزاد سوه

تر سلیمان دمخه دکندهار څخه هم زړه شینی دی لکه چی وایی :

کندهار چی درست زندان ؤ   پیا زندان ور ته حیران ؤ
په دې وخت جنت نظیر سو   هم د مصره دلپذیر سو

دسلیمان ترچپه کیدو اوتیمور ترتولواك کیدووروسته ملا پیرمحمد چی‌د احمدشاه‌یو معاصر پښتون عالم اوشاعر دی داحمدشاه جانشین تیمورشاه‌داسی‌غندی :

چی شغله دتاج څښتن عزیز خاکسار سو

ژردوران ددنیازیرا وزبرگوره (۱ ۲)

داحمدشاه دوران چی‌ملاپیرمحمد یوڅه شکایت څنی کوی،خو یوبل پښتون

شاعر لیکوال ل د پښتو شهنامې لیکوال او ناظم حافظ مرغزی هغه مها ل چې خپله شهنامه احمدشاه ته وړاندې کړه ، د هغه د علمي شخصیت ستاینه داسې کوي :

شهنا مه کړه ما تیا ر ه　　د پیر شیر ینه د پیر ابداره
چې تحفه د ه د پا د شا ه　　د خسرو گیتی پناه
ا ما نه د ه سز ا وا ر ه　　چې نمو د شی دد ر با ر
که ظا هرشی زر به کا ن　　یا د ر و نه پر عما ن
هغه بې قدر شی نمو د　　د تا جر یې نه دی سود
چې پا دشا ه لری کما ل　　نشته ځای دقیل وقال (۲۲)

احمدشاه په پښتو اودری ژبه شعر ویلی دی او وایی چې په عربی یې هم شعر و نه ویلی د ی . پوهاند استاد حبیبی د احمدشاه د شعر د خصوصیت په باب لیکی :

هغه یو مورا لست شاعر و، وینایی له تعقید او ابهامه تشه ده خپل لوړ افکا ر او د مسوی زړه پوغ په ساده او خوږو الفاظو څرگندوی گران تشبیهونه لری . له وینا څخه یې د پښتونوا لی بوی راځی . محبوبه هم د پښتون په دود ستایی او د تصور او تخیل په دنیا کی هم د پښتونوالی ترحدود نه وزی (۲۳) پوهاند استاد رشا د د احمد شاه مؤلفات چې تراوسه پورې موږ ته څرگند دي په دې ډول معرفی کوی.

۱ - پښتو دیوان :

تقریباً دری زره بیتونه لری لومړی وار په ۱۳۱۹ ش کال د پوهاند استاد حبیبی په مقدمه او تصحیح د (لوی احمدشاه بابا) په نامه په کابل کی په کوچنی قطع چا پ

شویدی نظمونه یې په ۲۲۰ مخونو کې له (۳ ۶ ۱) مخه څخه تر ۳۸۳ مخه پورې ځای شویدی.

داحمدشاه نظمونه دوهمه پلا په ۱۹۶۳ کال کې د (دیوان احمدشاه ابدالی) په نامه په پیښور کې د پښتوا کادمی له خوا چاپ شوی دی. دغه چاپي نسخه ۲۳۶ مخه لري، مرتب او مدون یې قاضي هدایت الله او اهتمام یې خیال بخاري کړیدی.

او په شلو مخونو کې دوې د بیا چې هم لري.

۲- دری دیوان

الفنستون (د کابل پاچاهي په باب) نومی کتاب کې لیکلی دي چې «احمدشاه په دری ژبه کې هم څه شعرونه لري» په (گلستا ن سرت) کې چې ۱۳۶ کا له پخوا عبدالرحمان خان (شاکر) را ټول کړیدي او په مصطفایي مطبعه کې چاپ سویدي (داحمدشاه درانی) په نامه یې یوه پارسی رباعی راوړې ده.

همدارنګه د پیښور په چاپ سوی نسخه کې د احمد شاه څلور د ری غزلي چاپ سویدي ځینې وایي چې احمد شاه دد ری یو دیوان ګوټي هم درلود. دغه یادونه دلوی احمد شاه بابا د دیوان په مقدمه او د کابل مجلې د دوهم کال په څلورمه ګڼه کې هم سوېده.

۳- عربی اشعار

داحمدشاه یو څه عربی اشعار هم پاته دی چې ترجمه او شرحه یې په پارسی ژبه سره د هغې زماني نامتو عالم خان علوم ملا محمد غوث کړېده.

۴- علم ګنج

پر دغه رساله د لوی احمد شاه بابا په ژوند خان علوم ملا محمد غوث شرح کړېده.

دا شرح چې شرح الشرح نومیږی په ۳۰۰ مخونو کې ده اویوه نسخه یې دکابل په خطي کتب خانه کې خوندی ده .

۵-جامع الفوایداحمد شاهی

دا رساله په پارسي ژبه دتصوف په باب کښل سویده یوه نیمګړی خطي نسخه یې دتاجکستان ددوشنبې په ښار کې ما (پوهاند رشاد) لیدلی ده .

٦-دافغانستان تاریخ

حافظ نورمحمد کهګدای دکابل مجلې دڅلورم کال ددوهمې ګڼې په (۵۰)مخ کې لیکلي دی چې احمد شاه دافغانستان تاریخ هم په پښتو ژبه لیکلی و .

۷-الفنامه

الفنامه د معنوی لحاظه یو خاص ډول نظم دی چې د نړۍ په ټو ژبو کې یې مثالونه سته .

احمد شاه هم دپخوانیو پښتنو شاعرانو په پیر وی دوې الفنامې کښلی دی چې یوه یې په خفیف بحر کې ده‌چې دپېښور چاپ‌دیوان‌په ۹ مخونو کې‌ځای‌سویده.

دوهمه الفنامه یې‌خانعلوم ملاغوث شرحه کړیده او د (الف) څخه تر(داله) پوري داتوتورو شرحه ده (۲۴)

احمد شاه په‌خپل پښتو شعر کې دوطن سره‌دمینې‌په‌احساس په‌پښتو ادب کې دملي احساس مضمون په‌نوی ډول ځای کړی دی .

دبر جه‌مثال یې داڅو بیتونه دی .

ستا د عشق له وینو ډك سوه څیگرونه   ستا په لاره کی با یای زلمی سرونه

تا ته راسمه زړه کی زما فارغ سی   بی له تامی اندیښنی د زړه مارونه

که هر څو سی د دنیا ملکونه ډیر سی   زما به هیر نشی دا ستا ښکلی باغونه

د ډهلی تخت هیرومه چی را یاد کړم   زما د ښکلی پښتونخوا غرو سرونه

په پارسی شعر کی احمدشاه ډیری نازك خیالی لری احمدشاه د محمد شاه رنگیلا مغولی پاچا دیوې پارسی رباعی په جواب کی یوه رباعی په پارسی ویلی ده چی دلته دواړی وړاندی کیږی ۰

دا احمدشاه رنگیلا رباعی

صلح دور است همه جنگ است اینجا

تنگ دل چون نشوی تیرو تفنگ است اینجا

چون تباهی زده ملك عدم در پیش است

زانکه در هر قدمی کام نهنگ است اینجا

دا احمدشاه رباعی

ما به حلیم فلك د رپی جنگ است اینجا

دل ازین حادثه بسیار به تنگ است اینجا

ما تباهی زدگا نیم در بن بحر فنا

تخته کشتی ما پشت نهنگ است اینجا

PROPERTY OF ACKU
2375

۴-د احمدشاه د دیوان د قلمي نسخو پته

د احمدشاه د پښتو دیوان معلومې نسخې چې پوهاند استاد رشاد د هغو پته په کوتورا کوي په دې ډول دي .

لومړې نسخه : دلندن په برتش موزیم کې په ۹۵ ۳ ۳ . O.R کښه کې خوندي ده ، نقل کوونکی علی محمد چاریاري دی .

دوهمه نسخه : دلندن دانډیاافس لایبریري کې په ۲۰ کښه خوندي ده ، سراوېای نه لري .

دریمه ، او څلورمه نسخې : په منځنی هندوستان کې د ټونګ د پښتنونوابانو د کتب خانې وي — اوس د پېښور په اکادمی کې خوندي دي .

پنځمه نسخه : د کابل د خلکو د کور په کتابخانه کې خوندي ده .

شپږمه او اوومه نسخې : د کندهار ی سلیمی (محمد حلیم) په شخصی کتابخانه کې خوندي دی .

اتمه نسخه : د کندهار په موزیم کې خوندي وه .

نهمه نسخه : د پوهاند استاد عبدالحی حبیبی په کتابخانه خوندي وه

لسمه نسخه : همدغه نسخه ده (۲۵) چې د امقدمه پر لیکل سوي ده .

۵- د محمد حامد درانی د قلمی نسخې عکسی چاپ :

دا قلمی نسخه چی د احمد شاه بابا د پښتو اشعارو چا پ ته یکښی سویدي او د پښتو شیر نود بین المللی مرکز د خواد هغه عکسی نقل تهیه سوا و بیا یې د چاپ اقدام وسو پوهاند استاد رشاد د هغې د معرفی په باب دا معلومات ورکوي چی دا نسخه د تاشکند د ختیځ پیژند نی دانستیوت په کتب خانه کی خوندي ده. لیکونکی یې محمد حامد درانی دی. د غه ا پر معلومات د تاشکند د خطی کتا بو د کتلاک تر ۲-۴۹ ۵ ۱ لمبر کتاب لاندي راغلی دي .

د د ې قلمی نسخې زیات ارزښت دا دي - چی لیکونکی یې په خپله د احمدشاه معاصر دی او د ا نسخه یې په خپله د احمدشاه په ژوند کی لیکلې ده. د دیوان کاربې په ۱۱۶۳ هق کال کی سرته رسیدلی دی او احمدشاه د دیوان په پای کی داسی ویلی دي

کتاب ختم په دوشنبې سو په څوتا س دلې

په وروستی ورځ د روژې هزار صد و شصت و سې

ـ دغه قلمی نسخه چې اصل یې د تاشکند دختیځ پېژندنې دانستیټوټ په کتب خانه کې خوندي د ه عکسي نقل یې دا طلاعات او کلتور د وزارت دپښتو د پرمختیا او پیاوړتیا دامریت په وسیله تهیه سو او بیا د پښتو څیړنو بین المللي مرکزته وسپارل سو. د پښتو څیړنو بین المللي مرکز له خوا دا قلمي نسخه پوهاند عبدالشکور رشاد ته ورکړه سوه چې د چاپ لپاره یې د چاڼ کار وکړي ځکه پوهاند رشاد داحمدشاه دعلمي او ادبي شخصیت په باب دډېرو لویو او اوږدو مطالعاتو خاوند دی .

پوهاند رشاد په دې برخه کې ډېر زیار و یو ست څو دا قلمي نسخه و چاپ ته تیاره سوه .

د دې لپاره چې د ا یوا زنۍ قلمي نسخه چې پخپله د احمد شاه په ژوند کې لیکل سوې ده په ښه ډول چاپ سي، نو د قلمي نسخې عکسي نقل د دولتي مطبعې له خوا دا فسیت په ډول ترچاپ لاندې ونیول سو .

په دې ډول سونږ بریالي سو و چې د افغانستان د تاریخ د یو نامتو شخصیت احمدشاه چې ولس دلویو پیرزوینو له مخې هغه ته د بابا لقب ورکړی دی یو لوی ادبی اثر وړاندې کړ و .

دادی اوس تاسې د دغه لوی سړي د چاڼ سوي د یوان اصلي متن ته راځولو .

م ـ ابراهیم عطایی

بسم الله الرحمن الرحیم

ته د ناز سرو لبانو مې وما را | لو غړپ یې مې دا دمې ولې وما را

هېڅ شام د پیاله علم و شغو ور | داخما صحبت دستا له کبره وما را

که سري د جو د نعمتي پیالو سو خي | خو ته پیاله اوړ د مینې سوي د وما را

که ور روښي دي سمدو ستر کمزي دي | دستا ونه معذر اندېښنې وما را

د بنا لشته باره خه معجالب جر دي | هیڅ مې نشته صبوري کالي وما را

که بې ورې سرې تا خله دلبره | د سرو شونډو خوږو تالي وما را

کوي نه هر که خوا ره ويستا للاس | که ماشق وي دا د نوي هې وما را

دا د نظر دي تيغ د سرو هلو تا | سر به بکري پيدا تيغ يې خي وما را

د اد مینې د رباب خه دي پلي نشي | تو به دوم د رباب دا و نسبوي وما را

۱۳- د سپرنك دحرب تاريخ اوحربي صنعت دکتاب د۵۹ مخ په حواله داريانا مجلې ۲۷۶ گڼه ۳۶ مخ

۱۴- دپښتنو تاريخ دقاضي عطا الله اثرلومړی جلد ۳۰ ۱مخ دپېښورچاپ.

۱۵- پښتانه دتاريخ په رڼا کې دظفر کاکاخېل اثر ۸۰۷ مخ دپېښور چاپ.

۱۶- Afghanistan By (Fraser Tytter). P. 47.

۱۷- An edranse history India. P. 536.

۱۸- اريانا مجله ۲۶۱ مخ

۱۹- افغانستان درمسير تاريخ دغبار اثر ۳۰۸ مخ.

۲۰- افغانستان درمسير تاريخ دغبار اثر ۳۰۸ مخ .

۲۱- معرفته الافغاني دحبيب الله رفيع سريزه (۱۳) مخ د ۱۳۵۶ کال کې دننگرهار دمجلې خپرونه.

۲۲- داحمد شاه بابا داشعارو پښتو شرح د پوهاند استادرشادسريزه ۱۷ مخ .

۲۳- دلوی احمد شاه بابا ديوان د پوهاند استا د حبيبي مقدمه ۱ ۱مخ دپښتو ټولنې خپرونه .

۲۴- داحمد شاه بابا داشعارو پښتوشرح دپوهاند استادرشاد سريزه ۱۷ مخ څخه تر ۲۵ مخ پورې ځيني مطالب رانقل يز سويدی .

۲۵- داحمدشاه باباداشعارو دپښتو شرح دپوهاند استاد رشاد سريزه ۱۹ مخ .

د دیدن مستی احمد
تیری کاندی لشراب

نن خما سینه کباب ولی زغ نکری رباب
یوه چنك و ترانه ده سینه سوی ده خراب
پناسوت باندِ زغ وکره موج وهی دعشق دریاب
ما چه عشق لیدلی ندی دعشق مینی کرم جلباب
عشق به نوم دی وا پوهیزم نوم ی عشق دی اضطراب
کا دستا باور به نشی زده کره مینی لکتاب
کا دمینی کتاب زده کری ژوند به ورکوی بی حساب
کا تر خپل عمر نه تیر شی دا به درکه می شراب
مستی رنك می به درکی تل به مست ی بی لخواب
وقت د مرك چه ولا راشی روح به ورکری بیعذاب
مرك ژوندون بسره یوشی که خبر شی لدی باب

لا مې وماوته په ورو د اوږده طبيب   مهر وکړه حال مې وګوره حبيب

وسکه زه يو خوار کړه دير خوږ زړه   لعنت اشنايي وينې قريب

دا حسن ديره ديره ښاپيسته   زړه مې څکه خله کاندي بي ترتيب

محبوبا که خوله دير کوي دلبره   ولې م خولې نه مومي نصيب

که هر څو ورته کوم دير زاري   رانه ماي مکر غم ستا يم غريب

چه صبلور لوره راشم خما جانه   وايي خولک ده ملتفتکي اديب

کزه زيړو وږغي پيرېکم په ترمکي   چه دا ديره ده پاملکري عجيب

تو زلف په پيچ مې نماندې خريږي   په ناکښته مشغول وشلنه ترتيب

چه ډله وته خکلي حسن پکار ورکړه   ترو بولې چغار نکه عندليب

لږ د زړه احوال ته وواېه وما ته   پيلتانه څرنګ لحاظ کړي نصيب

که تمام عالم په وار طبيبي که   د عشاق وي معشوق نوي طبيب

مرنې له پنو سره شبه دي   مرني که يك تنها وي بي ترتيب

مې بخيل اشنا زه خوبنه وم نازيده له   بي پروا وم دا يا مو لرقيب

د رحمت لویه سحاب
د احمد زړه کړه سیراب

داچه تل د ګل هوس کړي عندلیب — د خزان زهر بو څکي غریب
که بنادي وي بنادي بې باغ د — د دنیا کاروان واره بې ترتیب
د بهار چمن ته خوبه هسې ګوري — د خزان بتا ربه پروت وي بې ترکیب
چه وفاي همه داسې بې مضمون — عندلیب د دنیا لوبه رقیب
اوس به څخپله بخت ګله من یم — د عشاق قسمت دا دې له نصیب
که هر خو بخواري خوار د بلا که — و عاشق ته ده دیار مینه عجیب
که عمر بو آن شي په دنیا کښې — منت بار یم په مینه له حبیب
که درست عمر دې لیاره په بېلتون د — بیا وغ تې نظر نکه لا دیب

بو د سود پیدا د نیا نشته احمده
ته بخپله خدای یاري غواره قریب

د هر چاره خپله برخه له نصیب — ستا به برخه په ژړا کړه عندلیب

د زلف خوب د بیغمی کړی — جهان درست د غم دریاب

دی پ اصل خبر نه دی — دی خود بین لك حباب

د عاشق مینه له یاره — تل پ او سوی غرقاب

شاه احمد ستا په دیدن کښ
پریار خوا وشی سیلاب

نن خما دل کباب — پ اشنا پسی خراب

مینی هسی لیونی کړی — سر پکار دی لرباب

د دیدن طاقت د تشته — چه حاضر وینی ماب

عشق د عشق یمیو مست کړ — بیالدیدن اضطراب

بیګانه لکور و کلیه — پر صحرا کرزی ناتاب

یو کو کار د شوب بزه — مینی ویستی لخواب

خوبه زه ونات وایم — دیار مینه بی حساب

داوصال پ اسان جري — جدائی ده له عذاب

دیدن

واوریا احمد د ویل کتاب رباب
راشه کی کوری خالی نه دی له صواب

پداه غوغا چاکړی عندلیب — که غنچی خلاده اشنا کړ عندلیب
که د زړه رباب د رواخلی ای غریب — چه دا سوز د زړه رسوا کړ عندلیب
چه دا هسی پاشنا پس ملول شو — تروبجه د زړه هوا کړ عندلیب
ګوره حال د خپل زړه موایه وحیاته — چه د یار مینه رسوا کړ عندلیب
دیار داغ پد زړه بی یاره نړغیزی — که هر خود زړه دوا کړ عندلیب

حال د زړه پدا دوربیت لره احمده
بیزی نه چه خان رسوا کړی عندلیب

وه وته محبوبه بنکار ته — بیا دانکوری و لا رت
خو پوره مدعا نکه — راب نه یشی پی بیارت
چه ده خیال توسن دازین که — پد ماغ نکوری یارت
د سرو نو بنکار بوه که — بیاب راشی و بازارت

احمد شاه نل وینی وایی

داده مینی له افتاب

شراب

ستا خمار و سترګو مست کړم نن　　خکه ګرزم مست او تر هسی ب

ته

خپل نصیب می هسی و یار و ما ته　　خلاص به نشی ته د مینی له کرداب

قی　　کباب

دسامی قرار کړ لو طنه　　خو یه سو یه سینه ته ګرزی

ب

د دزړه له حال څه وایم و تا ته　　وار و غوز نه بزدی و نشتر با

شوی　　ب

هنر یار به خلوت کبن لما سو جوړ　　زړه مي ربزدی له رقیب د ل خرا

حباب

بل هسی و خپلان و ته غره وي　　او سر داو بو پر سر خراب ګرزي

شاه احمد محبوبه لا ازل مست نبا ئسته ده

ده ازل له نبا ئسته سیالی څو کوی مهتاب

زغ یه و ر و کوه رباب　　دا به و نه شی له خواب

که د وینه ګره لخواب　　مرګ به وه که بی حساب

دا د زړونه ده قصاب　　محتاج نه دی لجواب

دوه دُرَّ بِ پیو دلي   بي بهادي له قیمت

پیزوان په څه سپاکَ   دا درنه له سکونتَ

چه رخسار باندي زنګیري   ملک ي خپل دي پورته کښت

دا صورت ور باند زیب   بیلخارج لصورت

ما سمان څخیر ده روغ   ثُریا ي له زینت

دشمن خبري دیري   مبتاده له جهت

تل د زړه نو حاکي لګ   خوش خوبي ده لجنت

زړه به چاو بوست لما   واره کړه له ارادت

که د علم پو هه نه واي   ملک دستانه و وقدرت

چه اهل ارادة لک   حسن ستادي بي وسعت

نه زړه زي نه خونبري   له ازله خوش قامت

ګورکله شو لا کاله   تل ابدي بي مدت

لک پت هسي نکاره ده   کړوي واره لحکمت

مادر زاد یه پا بخره پیدا شوی — کړ دی بخره ده وصال و هم غریب

چه تر سه وخان و مان و یار تیر شوی — نتیجه دِ کمه مونده له حبیب

چه کذران د همیشه آه فریاد دی — دیار غم کړ ول هسی ترتیب

چه طاقت د صبر و وستا ځان کښی — خه دی غښته د کلون له ترکیب

خذ ریزه د تور سکوریشه پکوکل کښی — بر وا تړ راخلاص نشو له رقیب

ای احمده که بخیل زړه کی رنځور شوی
د خپل رنځ دوا دی غواړه له طبیب

نه چه بخپل ځان هس غره ی ای جباب — دم نردمه کوره چه ببم شی له ذرباب

نه چه په تن باد د دنیا کی هس غره یی — کوره هم به باد ده ده دنیا خانه خراب

هغه کوچه وه بی تا سایه لهره باب — خنبکله اوس د کذشتی کی وینی لافتاب

هرخوک غره ی بخپل نور شمس مهتاب — د ر ومی لدنیا به عاقبت شینه کباب

خپله جدائی می نزره ولد ره ناب — دا باران چه وینی تل و د ریزی لسحاب

نه کښی خبر ده جدائی لعذاب — نور به هر کز نکری اشنائی لهر باب

عاشقان چه سر فاني لکه — فاني خود و لکه اثبات

سر فاني کړه احمد شاه — یار بوه و بنی مخ رات

نن چه یار کوري ومات — بیا د بخت مخ دي ومات

بد بخت به هوسیږم — چه دلبر وینم مخ راته

ښه بخت ندي نور څه دي — چه منظور یم دلربا ته

هغه داغ چه می د زړه و — اوس يې ورکړ و لالات

نن ګلذار ښه پلاس دي — خبر وره باده شیدات

چه مروند ښه پلاس دي — ښای بوسه نکړم چورات

ورقیب ته وایه راشه — مخ د تور کوته دمات

دیار وصل مي روزي شه — ستا د مخ شي وبلات

احمد شاه دا د بخت دي
چه نن یار کوري وتات

حیراني ده د قتالو سترکو تورته — چه خدنګ پر زړه د ره مخ و بو

خور به حسن اراسته که ددیو زرونو وناتارت

دښائست تعریف یی نشی حق حیران یرو خمارت

چه محبوب پسترکو وینی وزکارچری دخپل کارت

لکه ذره پـه مدعا شی همیش کوری ورخسارت

عشق څه دارنکه شیزندی چه محتاج وی ومقدارت

د بلبل پدو دیـه عمر چه ثناکری وکلزارت

دسرستر کی پرکل باسی تحمل نکه وخارت

زره به څه رنک دریږی دادزلفو وسیه مارت

درست عالم ی مسوزدی ولی بیاخی وناتارت

په بوه رنک جهان چری لکی کوری وپرکارت

چی ضعیف تن ی احمده
حیران ستا و درانه بارت

څه عجب خوش رنک نت چه دازانکی له قامت

دوه

ته خپل لور که هم پخپله راښکاره کړه — تسلی ده زړه کښې شي له زیارت

ای احمده ده زړه حال وایه و یارت
خودي توان شي مه یه وایه و بل چات

دا تماده صورت خت — په څلور عنصره بت
له څلور عنصره داخلي — معرفت به کړي نیي وت
کا جهان به درته نور شي — که کښې داخلي بجت
د یقین وابسه خو لدي کړي — چه کاڼ لکه سکروت
د غفلت خوب نه مکړه — زړه خبر ده زړه له نت
کړه سینه له زنګ صاف — د ناسوت توره خرکت
که سینه د شي صیقل — یقین عین و بنی یې وت
و باطن سترګي بینا کړه — په یقین به و کړي کت

څو خبري کړي احمده
ځای ته وره دائماً خت

هسې په هیبت د ستاد توري ستر کو ړنګه — خولستاب سهمناکه نشي وهیڅ لوري ت

چه کاږي د تور روستر کو لوري پر لوري شته — هغه خوك د چه سهمل شي و دا لوري ت

ستاد مینې اور د پټ پز ره بلیږي — د چا لمب د چریه حال ده واخلي نور ت

چه ستاد مینې کړه هوا نزره کښې — اوس پز ره زخمي د ستر کو څخه وکو رت

حال د تور روستر کو دادی مو مرګ — زره پمثل د کباب که زړی بل او ر ت

د غه حال د تور روستر کودی که کوړ — په کاله کښې زره سوري که وبل لور ت

عاشقان دي ده مریدن دي پوره ږیر مخنوي

اي احمد خپل سر پر یکړه و دا پوره ږیر

څما یاره که له زره و کوری ما شا — زه به حال خپل پزره و وایم تا

نه زموږ ده زړه قبله ئي انه ګوي — پي لنا عاشق اسره نکه وچا

که نظر د خپل اشنا په اشنا نو — شه هبا که عالم کوری هبا

پنظر به د هر چا به شم که بهر — که نظر د رحمت نه وکړ مار

سر و مال که له خپل یاره عاشق و مرمی — له عاشق کړی عند و سره میر احمد

نه خپل

د ناسوت په تند کړي　　بې خبره [illegible] له لوي سند

د احمد هیله رسولت

چه دده لوي لمند

خسته زړون الوده دي محمد　　نظر وکړه چه بوده دي محمد

په نظر د تا چه خلک سره زر کېږي　　نظر کړه زړونه زده دي محمدا

که د نفس و شیطان د جنګون ګوي　　ستا اغلی را سره دي محمد

زله نفس و لشیطان نو پرېږم　　ستا نمون می کړه دي محمد

دښمنان د کښېنو تلي پد و رځ　　تر قیامت شرمنده دي محمد

دا یاران د تا کلونه د بهار دي　　هم بخیل علم بوره دي محمد

د احمد لاس بغه سخت ورځ ولسه

او سني ویني مي سره دي محمد

ما چه کوت مخ د شهي تا و ربل لا بند　　لک تور چه پراوره راشی د باند

تر د مخ که بوخل کړ بیرون لا بره　　پر لیده به درست جهان پر مین کا بند

آشنا دل دې دردمند   واشها زموږ میرمند

که هر څو مرغ زیرک وي   خلاص به نشي له کمند

داچه حب کړی دخالونو   خال دانه ده لاړ یې بند

غلا يې هیڅ لحسن نشي   دا په لس ژبې سوسند

عندلیب به ژړا نکړه   خوله غنچه د یاسمند

چه لاله جوړ پیاله کړي   بلبل ښکه دي په تند

چمن ښکه آرائیک   چه ګلاب دبار منند

نرګس چشم پر بروي   عاشقان باسي له ژوند

لدِ حسن يي څه وايم   موی کمر قد بلند

که پلو له مخ واخلي   ده دخولي بور کړ رند

تر پلو چه مخ ښکاره که   دیر وني یاران بکند

د ښائست هوسانه دېږد   ذچاچا سینه سپند

په تلاشي هم هر څوک دي   له جلوه که چا بیا مند

که زه نه وای ستا د سرو لبو تنده
نه وکوره په لاس چا د ستا لمنه

که څه نه وایم خود تا ته ښکاره سی
عشق به خپله په یار کړ زنده پیوند

شو به نه بخپله اوس وه سې
چه خوک خلاص دې د ستا د زلفو کمند

عاشقو کوره پنا سو بنا ئشته دې
لک زینت ده چوړا دی لمروند

که قصد بخپله وای خود یو هې
خلقه وه و دیدن ته ارزومند

به ژړا که د عاشق او بنیو ته کور سې
چه ژړا یه ده ژړاده عشق پسند

د احمد که څه وه وای بیا خوبړ دې
چه دعوی دی پدیر ژبې د سوسند

هی توبه د بیلتانه بد رنگ گنده
چه همیش که پر مینو زړونو مند

بسه یاران خپله تار بیا رجدا که
د هجران شپې د تل خدای ولری لند

چه د اهسی بی ارمان غشی و لې
د آشنا خونه خالی د ړی کوړ هند

بی ژړای پل راحت د زړ کی نوی
نوند کړیوان اهو نه کازي لکه کند

د باغ یی د ادب کریوان پاره کړ
نیوز د اوښی که د سترګو واله زغند

محمد

زیب د نرخه دي دلبره ستا له مخه — هر یو زړه مستي د ستا پر میو کاند

ماه حسن ستا له حسن سره قیاس کړ — چې روح لړ کړ او چې لښتي تاند

لک برلند بید ژړه ریږدي د عشاقو — ستا بې څه وینې زلفې لړزاند

چې بیت هوس و ستا پر زړه کښې کړي — اوس د او سېوږیه وي پر مخ بهاند

ای احمده کړ د یار مینه خوږه ده — د جفا خوراک تېرې کاند تر سباند

زړه مي هس بخیل شان نه کړه خلا کاند — چې قسمت ئې را بېلنس که دوراند

ده باور زړه یه ناکاه څرن بور — بیا ولاړ زړه په قهقهه و یار ته خاند

د عاشق د زړکي وي دي راو کښې لې — ولي بیا لړي مخ بیت تربلولاند

له هیچا نه هیڅ پروای په چا نشي — ورڅني زړون پمثال د لښتي تاند

لک مخ یار ته ښکاره کړ نیا یه بیت کې — چې او روڼ بلوي پر زړون ماند

که ښکاره کړ مخ و یار ته یار په کوړ سې — بکا ته یه بیا د زړه پانړي لړزاند

والحمد و ته لزړه ولي نکوري — چې پر زړه یه بیا د درد مېچن ورغاند

کۀ ترک پر آشنا باندی فنا کیږی　　　دا فنا پر ما تر دا بقا الذیذ

آشنائی او غم سره دی لا ازل

شاه احمده دیار غم پر ما لذیذ

چه دا شان پلاله زار دی　　　دربو هیږم په ازار دی

بیا د حسن آراسته کړ　　　د ښکاری پد و د ښکار دی

دوی د زلفی پر مخ دام کړی　　　له عاشق بیل کنار دی

دادی واره ستا پند و　　　چه تل کجه للك مار دی

دوی د ستر کی قصابی که　　　د سر و نو په بازار دی

دواره ور وړی د لندی کړی　　　بیاد زړونو په تاتار دی

دا هر چات معلوم　　　خوی مجنون پزړه هښیار دی

ستا د عقل کامی نشته　　　که د عقل په مدار دی

احمده راشه توکل کړه

که باختیار پر لور دیار دی

زړه به څرنګ خوښي ويني زړه نکه | د فراق وښي بستر کوتري زړنده
فراق هښره و عاشق ته وار ورنکړي | د زړه ويني يې تر سترګو څخي ګنده
د هيڅ خواته يې اميد نوي چه ګورے | خيل صورت شي په پرده باندې د غم سنده

که غم زور د رباند وکړ احمد شاه
لا اخلاص ته وحداي ته وکړمنده

خو بس بمينه يم ترخه ده يالذيذه | ما خو مينه ده څکليه ستالذيذه
عاشقي که ده په څره د رندانو | پرندي ورماده بيالذيذه
که پياله د زهر ووي هم د شکرو | زه د زهر د پيالو خلم دالذيذه
که ترخه پياله ښه نواي د شرابو | چابه څکره دستا مينالذيذه
چه د ګلو بوي لري رنګي د ميو | ساقي راکړه هستي جام وميالذيذه
نه هم غوږ به ترانه کړه اي مطرب | ښه بمالکي د ناصح اللذيذه
د غم نفس د پتنګ څخير بر کيږدم | عشق که اور د ترګلزار برمالذيذه
که د ميني باو زمر شو مباري څخه شو | چه بر ما ژوند و مرګ دي لالذيذه

باغوان خبله باغوانیکه — عاشق بند دی پر خسار

هغه باد پر یار را مشه — چه ي زلفي که تار

دخزان باد دی بسته شی — چه بلبل شی پر خوار

جدائي سخت بلا ده — چه بي یاره وی بیمار

د بلبل خو گل په کار دی — ژوند بي یاره څه پکار

دغه شمع چه خندا که — پستنك ولی نا قرار

وای دا غما دیدن دی — چه کرم خان باند نثار

ن دیار پر بیت چه مر شم — صباح نیم خوار و زار

دیار مرك دی غما بره — هم می وصل هم دیدار

کا بورا ده پر ژوند خوښه — پدی عمر نا پکار

پر یوه سکونت نکه — د هر گل دي یار غار

دا عاشق مشه دو بین — دو بیني بعشق کښی عار

بورا وای ده گل مین یم — چه گل دی بخیر دیار

عجب خو بنه پر خمار دی   تل د زړو نو په بازار دی

ته و چاوته د هم کوری   که تل هسی کج رفتار دی

ته پخپله رضا د روی می   له عاشق په کنار دی

هیڅ ته نه کوی پښتنه   همیشه زلفی تار تار دی

دغه لار دی یونه ده   کوره کچه لك مار دی

یاره هیڅ در نه یو هیږم   چه داولی پ ازار دی

په عاشق به مهر وه کړی   که همیش ته په ناتار دی

د احمد زړګی دی یو ور
بیا د ورېو پ کنار دی

شه کرم ده کردکار   بیای نوی کړ بهار

کل جهان به اراسته کا   پری بلبل به که چیغار

بر بر را نشه مینه   ته وکوره لاله زار

چمن خیل ارائیکه   پر بلبل وهی خمار

په نظر زړه صورت باسي زه پیدا نظر منظور

د عارف پر زړه جلوه کړم د غافل له زړه مهجور

احمد شاه کان پریزده

واخله ته ده اخلاص توره

که پر یار کړه مین ده یو نشي زړه مین پر سیر

که پر یار زه برابر شم خراب زړه نشي دلیر

مخامخ راتئ ولاړه نشوه وزي دیده سیر

د یار مینه ده کلونه د اغیار مینه کندهیر

زړه دغي نادان وري پر کردن زلفي چا پیر

دا پحسن بناسته ده هم تر درست جهان راتیر

پرورده د دکل خان دی سپین خوایه لك میر

احمد شاه ته نور لبر کړه

مسیحا نفس شمشیر

مدعا د هر چا یار دي　　کل بهانه دي د دلدار

د هر چا وطن یاد یږي　　څکه زانږي که کوکار

چه یږه ي یاروي خموږي　　نه چه لاف که په بازار

دیږدي و ویل احمده　　له ویلو شه قرار

مرک وار ورکړ احمد ته
چه رقیب کاندي بیدار

مخامخ راغله حضور　　زره خوښي که لدیه نور

زړه به چا لیدلي نوو　　که فاني واي لصدور

ذاکران به ذکر نکه　　چه خبر شي لمذکور

بوبي مثل ذکر وائي　　بیالتا یت مستور

د یقین جلب د رواخله　　ته زره مات کړه لغرور

خو غرور لري پسرکښ　　خلاص به نشي لضرور

کوره دا ویلي یار دي　　خو کمان کري لمادور

کل به حسن جنی پورکه — که خبر شي له سینګار

باور وسوځي پېزوان — همېش دک شي لا انګار

ته د یار پر شوند پروت ئ — خبر نه ئ له کوکار

رړه یه وسو تر قیامت — غابني ي دُر غندل ابدار

دل ربایه ناز پروره — خوش نغمه دَ موسیقار

په نظر کښ تیز نظره — نظر نکوی غفار

بل پناه د احمد نشته
مَلیه شي پروردګار

راشئه ته نن وګوره — دغه مست شاه سرتور

که آشناي له یقین — مُشر میزه له پیغوره

برابره نښانه ځي — دَ دُیَه مست بازو لوړ

شها نخښنه د مینو — تل د زړو نو شور اشور

چه د میني غشی وورئ — سکه د زړه شوه وین تور

که کوشش نه وای مینه — غوښت به چا د عشق لاور

چه د عشق لښکري را شي — خراب زړه باسي لکور

بي سوختن ارام نه که — بیگانه لیلا رومور

دم په دم یار یادیږي — سینه سوي لك سکور

همیشه وج شند آن گرز — پیاله غمه کوونه تور

دردي سخت داشنا — جدائی ده لاور

هجران وصال کړه بودي — زړه خلاص نه د غم لشور

بو دیار غم شي احمده

د رقیب کف لا نور

نن خماشها دلبر — د عجب شیر و شکر

دل آرای عطر سای — مه جبین موکمر

هو چشم گل اندام — دل آرام مه پیکر

سیه چشم دلربا یه — شکر لب قد عرعر

درگفتار خوش دفتر سنبل مویه زرین سره

نازنین دل آزاره جوره سرو صنوبر

گلعذار ده مشکباره پری رویه ده گل سر

سیمین تن گل بدن جهان کیوه سراسر

پطرب سیم غبغب خوش آهنک تیز نظر

د دلبرله صفتون
احمد جري دی خبر

دواره جارشه تردلبر هم می سر هم می کشور

زره دغی نادانی وری چه ځلیږی لك نمر

لك لښته وه وښیږی تور زلفی مشك عنبر

سیاهی که د تورو زلفو پردا سپین میدان مرمر

عاشقان یه پا وروسو سور پیزوان لك اخگر

زره ته گله پند وایه شی مخیه نمرسترکی کوهر

طراري او مکاري که لاسي توري وهي سر

که د یار بعشق سر کښېږدي
احمد هاله ک اختر

رانما شاه پنجه سور پیزوان زلفي تار بار
سر پېچ لبانو و تور سترګي ناغه دار

سر یکم زه کوی ستا د قد مو چوګان لاند
سر خم لاګوی د خپل چوګان لري دلدار

تل دي د عاشق د زړه لښکري غن ماتي
ستا الک چاپېره رخسار زلفي تور دار

هر څو که شبګیر که ستا لیو غلاوه خو کوګر
تا حبسین مخ زلفي لښکري کړ طیار

حسن د اله ورند تروول دا زلک سرکیل
دا رنګه دا ورسول همیشه دي پېزوان چار

تا د تورو سترګو پنجه دا حسن بریدکر
را غلی بیا رخوم د زړه وینی لا لار

زړه م د تندر وپد د ستا پنګل درکر
ستا د شهباز سترګي لا نشوه قرار

مېځ د زېړ هیڅوم یکوم مي کښي د سرار دو
نه چه دوا ره سترګي همېشه لر خمار

ستا حسن ادب خما و زړه داهسي راکړ
زه احمد بخله خاموش په زړه وهم کوکار.

چه تل بانو جنګ کړ د عاشق زړه به ملنګ کړ

تور بانو چه د خدنګ دي بیا یو بیو به ي رنګ کړي

د آفتاب بدي سجود که که ښکاره چهره ګلرنګ کړ

څه پروای له فلک چه وریږدي مهر د جنګ کړ

د فلک به سر کوزي کي چه همای ده خپل ګرنګ کړ

خوک به څه تاوان ده سر کړ چه د توب د غږه پلنګ کړ

هسې خوار به رقیب سي کړه که بو خل د عاشق ننګ کړ

سیم و زر دي هغه خلوت چه ده نظر پرینګ یه رنګ کړ

لک نظر یا حمد شاه بو یه
چي خلاص د نس له جنګ کړ

چه دي بیا زلفې تار تار کړ مین زړون به بیمار کړ

دا دي بند د چه لیده سي تا د وي زلفې شمار کړ

واړه زړونه به ته خپل کړ په رښتیا که شان سینګار کړ

پر بلبلانو به ته گویا کړې — که ښکاره د مخ گلزار کړې

هېڅ کم نه دي سنا الشانه — که خسته زړونه بیدار کړې

په خندا جهان گلزار کړې — که پیدا تازه بهار کړې

غم اندوه به لړزه واخلي — که پر خله مخ نگار کړې

که دې مینه په عاشق کړه — د غماز کور به نا تار کړې

که پلو لمحه واخلې — پښتانست به نمر اقرار کړې

احمد شپه و ورځ زاري که
که مین پر ما دلدار کړې

خو انسي تانه چې جوړ د عشق له نیوز — خبردار به نشې ته لدنه رموز

دا د عشق خبري چرې دي آساني — کړه د کبر خولې ته لسره کوز

نه خمابندون واروه که بې مېز — یقین باسه د گمان لره دې تموز زر

دا گمان لکه وا بنه پر بل گښېنږد — بیا د عشق باوري و باسه ددو

چه نه بودې د وصال سنلې — د غفلت په تیاره څوک زړې عجوز

د یقین باور لحانه سو مکه (ګړ)   د همت ښکاروڼ را نسه لیوڼ

رضا خپله زره د بارنبی احمده
کنزه چا پلاس نیولی دوه تربوڼ

بیاته ولي نه شره یبزي   اشنای کوري نه پوهیږ
دیقین په لار درومي   په ګمان ولي درېږ
ددغه دریاب مامي   په یقین به ورسیږ
ددریاب اصل په مومي   په یقین که وپوهیږ
دګمان صورت که وا خلي   ته دریاب په موج لهیږ
کته دا اخلاص ونیکر   ترا بده به نو لیږ
شک فاني یقین باکره (في)   به باقي ب هوسیږ
دغه خپل یار به وه و (بیني)   دګمان (یقین) پلور که خیږ
عمر نن دی که تلاش که (یې)   په تلاش به ته بنا دیږ
دا د نفس خویونه بدشوه   رب ته که ورحمیږ

زړه به خلاص کړي احمد شاه

که دروغ بخوله وییږ

نن خماریخه یارش ‌‌ ښائسته پرده کلذارش

دهوبی پدود چراغلم ‌‌ په خندا لما کنارش

چه دا هس نازنین ‌‌ آفرین ي پر رخسارش

که د باغ کلونه دیردي ‌‌ باري یارمي کلعذارش

بیوه ژبه یارستائي ‌‌ د بلبلو وچ منقارش

چه لیاره کل سیالي کړ ‌‌ لخزان برنا نارش

لرخساره ي کل ووږمي ‌‌ آرائش ي بي نکارش

چه دا هسی دلبر ویني ‌‌ ترو دا زړه ولي بیمارش

د ښائست بازار دي جوړکړ ‌‌ عاشق خکه پیا کلذارش

احمد شاه به زړخلاص شي

سنا پزلفو کرفتارش

کوره بیا پسی ګلزار کښی　　لاله رنګ په سپین رخسار کښی

لونګین یه تل پ غاړه　　بلبل مست که په چغار کښی

هو سبزم ورته کورم　　خزان سوی په ناتار کښی

د وصال نوبت می دادی　　نن د ګلو په بهار کښی

یار می ګل او ګلبدن دی　　دیر زینت پر رفتار کښی

غمزه که پر ما د وښیری　　تل د ترکو په بازار کښی

مخ ئی مه د عوند خلیری　　زیات پسیه زلفو تاتار کښی

رنګارنګ ګلونه دیردی　　د بلبل عشق پ ګلنار کښی

تا چه حسن د ګل واخست　　زړه بخه وی بیقرار کښی

څه علاج څوی طاقت و　　چه شهباز شی په ښکار کښی

لندی ورورخی بانو غشی　　عاشق ولی په کنار کښی

ناری مکره احمد شاه
دروغ خوی نشته په بیمار کښی

بنائسته گل ستا لباغ پسر ستا شته پر دماغ

گل خندان غنچه هوس کړه منکر خه زده لسراغ

ته همای د لوی کرنک ئي سیل کره دشناخت لراغ

خدای همای د لوی کرنک کړ ته ئي چه سیالي کوي لزاغ

خدای طوطي بمیوه سیر کړ بخره ستا مرداره کاغ

بل ته پند وای احمده

نفس دیکر سره او راغ

شیرین عمر چه تیریږي دریغ لك اوبه هسي هیزد دریغ دریغ

ولی زره هیڅ خبر نوي لرفتن چه دا هس زر تیریږي دریغ دریغ

ولی هس شوي بیغم څما دله عمر بلا عوندي چلیږي دریغ دریغ

که هر خوید پر ناز جور کړي مانز پلر مان څن باتیزي دریغ دریغ

مدیغ دریغ اخر دریغ څما دل چه مین څمله بیلیږي دریغ دریغ

دیاران لك گلونه د بهار دي د خزان پتاوریږي دریغ دریغ

احمد شاه به څه غم که وقت د هوس دی

د وصال نوبت رغیږي دریغ دریغ

اور د بیلتانه م پوره ختیږي له دماغه
اوس لګي کوبیل ناري وسیم د زړه له داغه

زه د جبل شیرین شنا الدیږم جدا
اوس بې فراقه م همیش ځي د زړه له باغه

یار که پروند ولتانه بیل بیا به را شي
بد بیلتون د مرګ دی یا رلیا رنګه سراغه

ځکه د وصال په باغ زاړ ځاي د ژړاد
ولاړه بلبلاون خن د ډک ښه د مرګ له زاغه

چا بیلتانه خدنګ خوړ زړه ئې خپلې
څه شوه په صورت که روغ پروه که نه لګا

چې پاکه جهان روخ و ترجه را پر توره شي
ورک شي بچهان ای د مرګ توره کلاغه

ای احمده کوره تل پښنو پس ژړاده
بد رقیب که ومری ده ناره د مرګ چاغه

دیره خو کوی ته لاف
سینه کړه لږ تک صاف

ته ې مینی ت پیدا کړي
ولي تې ځني خلاف

الف په دو دسم بوي
ته کړې بزده له کاف

بیا پیدا م د تورو زلفو — شیرین سر مکره معلق

شاهانه درومی احمده

د بزرګانو الطاف

کاشکی موای په دنیا غم د فراق — چه د وب نوای زړه پیدا یم د فراق

یار بې مهرو بې وفا نتلی مشه — که نتلی دی عاشق غم د فراق

د عاشق زړګی به ولی زخمی نه وی — تیری توری خوری په هر دم د فراق

اندېښنی لکه مارو تر خاوی ترسی — چه سیندلی شی په زړه سم د فراق

قافلی قطار قطار لاړل له دنیا څخه — جهان خونه ورانه کوی هم د فراق

پیدا تا و سره به غورونه هم اوبه شوه — که په ژړا شی آتشکون د فراق

سرو قد سرنګون شوه شاه احمده
مشه سنا قامت و یار خم د فراق

نن عجب چست و چالاک — چه مین باسی لړواک

که زه هر څو ورته کورم — کاته زړه باسي لواک

بې حجاب ده و یار ته   دا غبار یې څ رداک

چه خبر د زړه له حاله   په بدن ولي بلاک

هم خارج هم درونه   یو محیط د ریاب سماک

نَحْنُ اَقْرَبُ اِلَیْهِ   نه نظیر دغه کړاوک

نه خارج نه درونه   نیست عالم نوم یې فلاک

چه لد دوو کونو ورا ده   عجب جوړه کبریاک

څرګند به زړه د معرفت شه   منور ویل لولاک

که دمینې یاران دیردي   باري څن خان تلاک

محمد راتله زده شوه واحمدته

دی مصدر شه لافلاک

نن مې بیا زړه خه بلاک   ولار لالاس نې ادراک

په هیڅ لوري نبو هیزم   مکر خضر مدراک

ما لیدلي بار کښې تر اشي   چه د صبر او به راک

بنه نامه دې تر قيامت   چه د يار مينه رښتيا ک

مينه کړ شاه احمده

لک مينه زليخا ک

زړه چه جوړ لک کوله ک   نوري بيا ولي تاله ک

رنګا رنګ ګلونه د بر ترد ې   ولي داغ پکښ لاله ک

چه ې داغ پر زړګي کښينبو   بلبل ځکه پر ناله ک

نوري سود و رځ نوي   پر زړا خپل زړه ماله ک

يو خو ورځ ې نبادي و   بار غم ې يکساله ک

هيڅ ې مه کنړه احمده

که د زهر و د ر پياله ک

چه نامه د يار و ر و آخلم   ځي لخانه دي بي واک

وائي دا چه ليلى څري   زه مجنون يم غم خوراک

دلاراي عطر ساي   نه ې وينم دل بلاک

معشوق مې آهو چشم — کږي يې لا افلاک

شکر لب سيم غبغب — خما خونه به تالاک

يار شيرين لک شيرينه — فرهاد څکه خان هلاک

چه دلبر مې ساقي شي سره پياله — زړه بلبل د رخسار پکل ناله

چه دلبر مې غمزه لړو اشاره — ګويا نور د نمر لمحه کشاله

چه د ګل ده مخ چمن ملاحظه — يا فسوس سره زړه ګل لاله

تصوير د شهلا د سترګو — بکاته سترګي خاوري غزاله

فلک کله به د تښتي لا رسيد — که د تند کاته مزري پر حواله

د دنيا د غم پيري څلې واوري — چه سپين دي ګړه غم صد ساله

دا جهان کوره عجب د ګلو باغ — حيف د چه د خزان تيغ پيماله

په دنيا کښي يو ارمان د احمد داد

که مې خداي څنله يار هم پياله

چه خان جوړ خما صنم لک — نمر لخپله د خان ذم لک

که هر خوبئ تابان یئ   د شهاخ می نور کرم ک
د جمال مخی مے ښوه   ستا جمال مي ستر کي نم ک
ستا لمخ اوس شرمیږي   د سجود لوری تورتم ک
حسن ضنعه که عطاده   خه نقش ندی چه قلم ک
یو د نور سواد انسیي   خال و خط یه بري رقم ک
د دي حسن عاشق بویه   یه تعظیم یه سر قدم ک

احمد تل د یار رضا ک
یار که نکه خوک یه کرم ک

کرشمه دی شان پشان ک   د نګار نقش جهان ک
د کثرت بازاري جوړ کړ   عجب نور یکښ جولان ک
د عدم ها چه یخه شوه   د موجود نور یه بیان ک
لک نو رلخان بیل شوه   د موجود هاي نشان ک
یت ها و یعدم کښ   دا شان نقش یخان ک

یو نور وه دوه مثاله   یو ظاهر بل په نسیان کې
یوه کوته او دوی په ستنی   یکښې بل نور د ایمان کې
شوه بې مثله کوته ساره   بیا جدول په د قران کې
بنا ئسته جنت په ساز کړ   تماشا یکښې روحان کې
مست توسن د جبروت دی   خه سورلي پر کاملان کې

داجهان دیر پسر نازیږي
احمد شاه خیل وطن ارمان کې

غم دیار کوم عجب سری زبون کې   غم دیار د لک مار د زړه جیحون کې
جدائی په هس تیره لکه اورن   خی په تیغ همیشه د زړون خون کې
غم دیار کاند یار مرخه بات نشي   بیا په بادله تنه تللی روح راستون کې
د صور ستون دی زړه کله د ریز   چه بیلتون د صورت د زړه ماته ستون کې
کالغمه خان بیت که بیت به ترنشي   پهر دم کښن با د دیار پر شوا خون کې
ای احمده دنیا تیره پهر چاد   ستا پتوره به بل وقت پښتون کې

زړه می هسی رنګ روز کارک — چه همیش غم دخپل یارک

ده وصال هوا پیایم — بد بیلتون د زړه تارک

پادشاهی وصال دیار ده — بد هجران دی سری خوارک

زړه می نه خبر نه وم — اندیښنی حیل دمارک

که هر خوبه نظر تیر وی — پدوه زړه کښ وره کلارک

چه دوه مینی په زړه راشی — زړه بلبل خن جغارک

ځان

کخو خواساتی احمد ده

عشق تهمت سر پدارک

زړه کی می وبیا ښور ما ښورک — ده وربل د ورد کنه بیا نورک

دوربل دورکنه که بیا تیر شه — جور پسپین مخ په د زلفو تورک

خلاص به تر ښنی خوار عاشق — خنجر که جور د رته ده ستر کو تورک

که تهمت هیڅری ورباندی نوی — ناحق تهمت به پری ماندی ورک

ده عشق لښکر به چه پکوړ داوه خبری — لښکر به کم زړه دچه شپه پکورک

د مژکان خدنگ یې ورزي تر لره — نه وي پرې بې پروا د چا له مرگ

د مژکانو خدنگ مي هميش وي — ورته موخه شوه خما د زړه کړک

چه دا هسې نري زیر خیپلي کړي — که نه عشق عاشقانو ته ستاوه یا لورک

ای احمده تل ئې نه په یسې بیا غم وي

نه شي بیرمنسي ده خزان ده ارمان برک

ن نه بیا ولي ژړا کړي خما دل — همیشه آه و غوغا کړي خما دل

لک خپل کبلي چه ورک کا نده هو — هسې شان لا بلا کړي خما دل

کوره بیا په نصیحت دی صبر نشي — کړ بوان چاک بوا ویلا کړي خما دل

لک اور ته ناقراره غمي ستي — شیرین عمر و ته شا کړي خما دل

بیا دی پر دیر شور اشو رد نیو هیرم — هسې نرم زړ کي چا کړي خما دل

بیا هله به نه د غم لد رد خلاصي شي — چه د زړه ترک هوا کړي خما دل

د شها دانکن سیل به نه وکړي — که تسلیم خپله رضا کړي خما دل

زه هر کوره نن د لورو بحصار خم — مثل تلرم هیچری څه بشمار خم

کمی خپله بلندي موجود نوا — لك باد هسي دغرونو بکنار خم

لوحدت چه یا مر را بیرون شوم — د کثرت پملکو هره خوا ښکار خم

د دمینی ملك مي خپل کړ سرته — عاشقانو بندے د زلفو پهر تار خم

د نا سوت پوهم ورك شو عندلیب — زه غنچه کل یم چه دمینې په بهار خم

څه عجب بازار مي جوړ د جبروت کړ — اشنای چری دے چه زه هسي خمار خم

خپله مینه مي ښکاري تعلیم مي ورکړ — زه غرڅه بکړ نکونو د کهسار خم

ملکوت کوره خاصان د صومعه زه — همیشه مے دخوارانو په بازار خم

بلبلان لسا دکی خبر نه دے — لکه کل هسي پلاس کبن د اغیار خم

هله کل وم چه هیچری مے سیال نو و — دامی نښته چي یمین او یسار خم

که هر څو د تا دمیني ورکړے درند — ولي تل دخسته زړونو بقرار خم

احمد شاه نه د زړه بور جل نه کوره
کمی ماخوك دے چه دا هسي بگفتار خم

تن بیا هسې د ګلزار په ننداره خم — چه لیاره سره خوبن همکناره خم

توري ستر ګی سره لبان نوشته خلونه — ستا د لب په میو مست مستانه خم

مست د رخسار د چند زلفی نسیم کړی — رقیبانو که غابن بچی سر بریده خم

هله لاندې تر هغه او سته مهوت لر — چه دا فتح می روزی شوه تن سکاره خم

چه رقیب د رقیبانو خدای فنا کړ — په تولی د ښو یارانو همواره خم

چه برکری می خدای لاس پر رقیبانو — ترو به زه د هند پر لور په تماشه خم

چه د هند د ملکو فتح می روزی شي — نور ایران له په شوق په نقاره خم

برداکری د ادا خدای نښتی پښیمان — تر نګین می ایران لاند شاهانه خم

معشوق د ایران دی پر ترکی شوخ — خدای چه راکه ترکي هندو بازو

زه تسخیر د ولایت د خدای پداد ګرم — په مدد د حبیب هره خوا ته خم

چه خما د ولایت فتح روزي شوه — تر وبخه دیار لنا زه کناره خم

احمد دنیا فاني ګڼم چه نشته

دنیا یا نه لا یمان پسې سره خم

زه چه خدای مین هر کوره بریان — در دتبه سا تم لخلق نه باخ کرم

وانخلم زه چل لاس له مهرویا — که هر خو دیرو درد و بزره سوخ

جه د استا جمال ځما په نظر کښیو — خدای د ننکه خه به بله خوا ماخ کړ

سر ستا پر استا ښبی دلبره — میل هیچ نشته چه بل خوا براخ کرم

که هجوم د نبیو زورا باندرا — بر خسار به جور دا و نبیو اراخ

د یار درد که خه درد د ځما مرهم — د مرهم و باینبو به واخ کرم

زما و زره ته هیله دیره و یکار — داد مینی لشکر و نو بزره تاخ کرم

زه احمد به لدلبره لاس وانخلم

که هر څودی بیلت سنک پرلاخ کرم

دلبره کل اندام — چهارده ماه تمام

د عاشق په بخت راغلیه — پر غافل باند حرام

عاشقان ي حاجی که — غافل خه زده له د کرام

واره تشی شلو مبي نشا ز — خبر ندي له پیغام

لکه شتوبي صحبت وي   که پیاله د سر کړي سرانجام

له بقا به هم فاني شه   هویت پیاله انعام

چه دا هسې نجره مومي   همیش مست لمیو جام

مخلوقات به یې تابع وي   وخدمت ته ملك رام

دا د عشق خوږي خبري   اسان چری غم بیرام

خوك د یار په غم ویشتلي   د چا غم د صبح و شام

عمر شیه وورځ تیریږي   ولی ناست یي په ناکام

غم په غم د وب کړه احمده
وه بو بیني خوش خرام

مخامخ ده کل اندام   پدیر حسن ده تمام

داد زړه بر میدانون   لك اهو خي خوشخرام

له ازله بي پروا وه   دا د عشق لمیو جام

هم ساقي هم میفروش   عاشق زړه باسي په کرام

خال دانه زلفی دامونه — څوک به خلاص شي له دې دامه

چه په حسن مهیا ده — څکه زړه وري بې ارامه

داد زړه په خاطر سي شي — چه همیش وای غم مدامه

داد زړه له بیری څلی — ورته ژاړي بې ناکامه

بو نظر پر عاشق وکه — بیا یې کوری لا تمامه

ناامید ورځنی نوی — داد عشق لسر انجامه

چه د زړه په مت یې غواړي — تیر تر سروي له دوامه

سبا یې ته خوله یې غنچه ده

احمد شاه غواړي گلونه

زه له درده بې ارام یم — یارزو د میو جام یم

دغنچې نښان یې خوله ده — سکه عاشق یې د گلفام یم

کته جام دلبر اکړي — تل لخانه بناکام یم

که خدای مې جام روزي کړي — هم شاکر په صبح و شام یم

ای می څه پوښتې حال　　کشته ستا چشم بادام یم
زه بستر کوینې زارم　　څه تنبادې بې گل اندام
زړه می ډوب د یار په غم دے　　تر و یکوم زړه په آرام یم
کمی غم که بې آرام　　بیا آرام په خوشخرام یم
که می یار په نظر نه وُ　　له مقام بې مقام یم
بختکې د کار یار ده　　زه بې یاره په کار خام یم

که نظر یاره ستا وي
زه احمد په کار تمام یم

راشه ښن سینه کباب یم　　وه مې کوره دل خراب یم
زه مقتول د نور جانه یم　　ستا د سترګو د قضا یم
خمار وند د تا د یدن دے　　بې دیدن په عذاب یم
ستا د حسن له حیرت　　تل په غتو سترګو خواب یم
که هر څو پر زړګی زور کړم　　یکا ته دې په بې تاب یم

لا زه په حال کوه بېښنه بند د زلفو په طناب يم

داخما هستي لتاده هم په تا سره کامياب يم

ساقي جام د مېو راوړه غرق داونسيو په درياب يم

سنا د ميو له شربت مست د سترکو له شراب يم

خو مي داستي پسرده زه بيغمه لقيامت الحساب يم

داجنا د يار قيامت دي بيلتون اور په کښي کباب يم

خداي دي يار که مهربان نور د هر غم د جواب يم

زه به د خو کوم صبرون د برمين يي پر افتاب يم

يار مي ګل د نو بهار دي

يژرا احمد سحاب يم

بي حاجه زره يتا باند خبر کړم ستا او ور ته يه رښالت حيران کړم

د عشق بوکي د دماغ ته راوړه نيو هيڅ زم محبت پچا او ترکړم

زه به عشق کښ نيي همت يزره يم که بيتايم زره د يار پلوري سرکړم

عشق مې ورک کړه د دنیا پر هوسونه
چه مې کړ زړي زړه ستا د مخ خالونه

ستا د مخ رونړا به کله پر ما راشي
چه مې ورک شي له زړه نور تیاره دودونه

ستا د مخ وته چه څوک اکرم وطن ستا کرم
ژړا پیر شوه ستا د زلفو تور رو جونه

خپل وطن پرېښودلشي بي له زوره
عاشق پرېښود د عشق راغله لښکرونه

ما بسادي د هغه کور لیدلي نه ده
چه ترلی د عشق راشي صفونه

به ارمان چه د عشق وه وانه لکوره
اوس شکاره دي په عالمکي زیر مجنونه

راته یاد کړه میني ستا د مخ خالونه
چه د زیب کا سپین رخسار للکلونه

عشق صیاد زړه مي صید کړ ناګاه
پر میدان د رخسار زلفي دامونه

که او ربل الخه اخلي غم به وا خلی
زړه تیاره که و خاند سپین غاښونه

زړه مې ورک وه ستا د عشق په میدانونه
زه خبر نوم دي راغي پر غمونه

بي له یار مراد بل د احمد بل نشته
لاس د هر چا سي عوار مرادونه
[illegible] خالد

د زړه سر مې وچاوده ستا په ځای کړ   اوس ځنې زړه به څه د روندو په توګ خیګر کړم

ورقیب ته سر کوزی شي دم تر دم   که همېشه د خپل زړه خبر دلبر کړم

که خبر چرې دلبر په محبت شوم   په دوه سره لک قلم به دا خبر کړم

ای احمده نن نوات یار ته راغلی

زه عزت په نن نوات وخان سر کړم

خوږ په یا یم همېشه خما همدم   که مدد کړ زړه م وچلود ستا الغم

که هستی که م زوندون واره تا د ی   دماهي یا وي په دم زه ستا په دم

یو زما کم لذت وسترګو غایب شي   په دوه سترګو به ئې هم روند بي تا لعزم

د همت نمر کمند که بلاس واخلم   دا ره شتی ملک به را نسم له جم

کل همت خما به ستا په همت کېږي   بې لتا خما بیا کوم چار ده سم

ستا و لور ته به زړه غوند پروانه بزم   که د مخ شعله دکړه وما ته سم   پروانه

احمد زړه به بیاله خوب ورولاړ شي

که مخ زه زړا دي بر نیو ته په سم

نادیده د خلق تول ښکاره نا شي کړي — بې دیدنه عشق کړم نو زه له جیحون

ده فراق و نښي کوزن بې د زړه بیا — د جهان مخ بفراق که دریابون

بې له به چې لاس نه سي ښادي غم ده

احمد ژاړي له زړه جور شو کبابون

زړه شه چې را بې چشمانو کړه سکون — زه دې لو غرن و چې هم تا خور جګر

د زړه د خیلو او نښو بې د زړه یا غم دې — ستا دید خمالحه وجار پوست

زلان بورا همیشه دکلو بسراء — کا می دم د بیا مو ما بزره کښ کړ

لهو نا قراري خمار ره به نا قرار کړ — می دلبورا کړه کند بیا مو می

سینه زړه داغ کړم در د روغ به — ستا دید که مو مم د درد بیرو

سینه یار ورده خبر نو م به سوا — فوج دمنی راغی کړ بزره م شوا

ترکیه حیا [illegible] نوربیلد [illegible] — خاله دي احمد [illegible] زړه نکه

چه عجب نازنین — تازه رویه مه جبین

زیب تر کلو زیات دیار که رخسارون — دی رخسار که تجلی کاندِ نورون
مخ دیار په صنع الله اسمانی دی — باندِ زیب که لکه ستوری شنه خالون
بسامان د نمر رخسار خمار دیار — خکه خوی د مین لیسی زرون
د جنت حورو لحسن لا سر بسر کړه — چه نظر د شهی بسنکارون
نه هیزم د غنه زرون د که لعل د — چه لیده شی نغاره سره هارون
نه هیزم روښنا د صبحدم شوی — که خندا سپین سحر که بملکون
د رسربت کی باو بوله خجالت — چه وخندل دلبر سپین غاښون

په احتیاط یه څارل کړه چه و د نخوری
احمد شاه د شهی زلفی مارون

غنچه خوله سپین رخسار شنه خالون — د چند ون شهازلفی مارون
سرو قده نازنین معنبره — کږی وروځی یه پرزړه که برهان
په لیده به د جازه وره قرار که — شمس قمر یه کړه خجل باسمانون
د جانان چه تعریف ستا د حسن وکه — چا تمام کړه ستا حسن داستانون

چه تر خیله خودي پرېشې مابه ووینې مهين

مابه خپله خودي پرېښوده سهم ستا ده لونګين

احمد شاه سودي پرېږده

چه وه وینې لب شیرین

زه به خو کړم ارمانونه مين ځي په قتارون

دراتلو و لاري نشته بيلتون کاندي ګذارون

دا دنيا د غم رباط ده پرديسيانځي زخمي زړون

د هجران لند يو نيولي ست تل ولي مين زړون

د زړه سودي پيدا نشي لګوي خوله لك مارون

چه ياران ځپله بيلېږي ولي نه چوي لړمون

کوري يار ځي چاره نوي اوښي مات که حصارون

بي زړه ايه بل سودنوي به نظر د [illegible] جهالك خارنو

زوند بلاس کښن د جاند چا بوسو با ورون

بوډا هسې مخ لړ بنه — ناليدلي زړونه وړينَ

څه شي زړاند خوش رفتاره — بي له تيغ زړه وهينَ

زړونَ هسې ربوده کړه — بې له بت اسم لرينَ

چې د هسې ده ماه روي — زړه ئې خشکله سهينَ

کا هغه شو بر ناليدلې — بخوله زړه وکړه شيرينَ

زړونه شيشه مين — د عشق لاړ ده نکه سينَ

زړه کاله مينو بوي کړم — شوم حرام ئې دوبينَ

د ياران بد ود ورنزم — د عاشق پرديره مينَ

د ډنه خيل ديدن ورجار شو — بيا بچيله شم امينَ

پر بې رجا ئې د زړه بوهه — تر بنهر کړيم ورقرينَ

زه خبر کند ذات صفاته — ستر کي نلري خودبينَ

داخر کندَ معمّا ده — خه لما خان ته وائينَ

کا خما هستي هستي که — خپل فناک را رسينَ

د یر سرو د چمن دی   خو ما یار تر خوش قامت وو
د دیدن می کړه سیلونه   شیرین یار لک شربت وو
چه و حسن ته یې کورم   شمس قمر خجل شی تر قدرت وو

احمد شاه بی تعریف شو که
درست عالم په صفت وو

تن می بیا ستړی مړی شو   په دیدن ولی نږدی شو
چه لیاره هم پیاله شوم   د اغیار تر ولی خوری شو
تور مخونه چاودی زړونه   هم بستر کوی ایری شو
یاران لا من سره مزی   چه برموزه خه پیری شو
رقیبانو عاشقان دی کوری   په باد مراد زلفی خوری شو
د دیدن خیرات می وه کړ   هم په کسلوله خولی خوږی شو
د خپل [illegible] منت را باند   چه سینی سوی سری شو
د هجران باور دی سوی   په وصال ی زړغونی شو

نیاز مند لی دلی دی رو پارمان پر بزدِ کوروں

احمد نه وایِ یواخی
سینی دیری کبابون

هی یوځه عجب ساعت وو خماستا سره خلوت وو
دمخ زیب لك کلونه زره بلبل یکښې رخصت وو
دد بدن یمینه مست وو رقیب فراغت وو
دهجران لدیره سوخته نن دیدن جنت پرده وو
چه همای پرسر راغی داساعت دسعادت وو
زره به ولی هوس نکه چه پر تل دغم هیبت وو
پرهغه چه یار نظر کړی درست جهان یه فراحت وو
دیدن داد الهی دی هسی نه چه یو جهت وو
یوه نظر و یارت فراموش لما جنت وو
بوبی مثل یار خماوو زیات تر کلوی زینت وو

بېزاور باندې زاري   بې زرا بل روز کار نکه
احمد ستا دیلار رضا پکار ده
خدای د چمن و بېزار یار نکه

د شپې زلفې تار تار دې   لاک مې هسې خمار دې
همیشه به زیره غاره   دوی خفته لک شپه مار دې
مارن بورت و پر کنجونه   دوی وزیره ته پکو زرد دي
د شپې زلفې تار تار دې   کوره زیب د سپین رخسار دي
بند سرو د چمن دي   سپین خوالک تار دي
سینه تخت کړ بوان یه بیته   بدیدن زړون بیمار دي
کړ زره شاه عقل وزیر دې   څه پکار بید دربار دي
د جنت خواب مغه لک   چه غم نلري وزکمار دي
نور خواستونه د جنت که
احمد ستا کاته پکار دي

نور به تل که هوس ون چه د عشق کړی غلی شو
د ګلزار به هوس وکه چه تمام د خزان شبی شو
احمد تل کوی شکر ون
پد یدن ی تسلی شو
نن می زړه با اختیار نکه بی اختیار اختیار نکه
خو اشنائی دی لید لی لک ویشتلی قرار نکه
دیزوان لنبو دی داغ کړ کنزه له داغ د مدار نکه
چه لخیلو دی پردی شو هسی رب خوک بیمار نکه
بیګانه له ننګ و نام بی لیار و قرار نکه
داشنای غمونو وری بی لغم بل کار نکه
که بهار پر زیرو ګلو بی دلدار بهار نکه
لک بلبل پر ګل ویری چه ګل نوی چیغار نکه
زړه د ګل پر سینه یبنی هیچ پروادی بخار نکه

بوي چه د ګلو باد د سحر راوړي — بلبل له ننه ارواح بېلېږي

ژوندي کړي

چه دي ژوندي يار دي — بې ياره ګله عاشق پايېږي

د يار زړه تخم احمد بو کړي

چه هميشن نور يك سره زر غوړېږي

خمار زړه دي بد بوري — ماده نور به نظر کوري

چه ليار سره يار يار وي — له اغيار چيله ژغوري

د رقيب دخل به نه دي — رقيب او ريوا نه بوري

د رقيب خوي رقيبي ده — که نرميان لا ري نوري

رقيب يار بې مايه دي — بيوفا ده ديوال سيوري

دا د نوره سره اوري — تل د بني ورځي بلوري

خوري

دا اغيار لوني بنه نده — غير که لوي شي بيا چوري

غم خو خپل له ورشين — غير ياران براغزي وو

که د ورځي ياران دي ير دي — بيا د شپي خپل وي کو د خود

زړه خو هسې بیا د غه منلی دے / چه د یار دعوی خو لکه ګلستان تللی دی

چه ته سر تیر ورته د عشق نه لا هغه / تیر هغه چه په زړه تو بري خوړلی دی

د مژګانو خدنګ هسې تیره دے / پوره ابورده بېن تر زړه ختلی دے

د عشق په وطن راشي و به وینې / پرښته د شهید ځلې ځای پر نو کلی دی

چه دوبېن د محبت تور د لاره / خیل ربستی خیل انګنز لره بللی دے

لا ستړي بلو لمځ که وبارت / پاک ئي لښته پت ستیه خندے

د عشق لاف دے هغه کند عاشقا / بې اختیاره چه د غه نیلی تجلی دے

احمد بیا زړه کښ هغه هوسیږي

کنزه یار د زړه په مهر ورته کتلی دے

سحر صبا نه را غوړیږي / شبنم له مخه د ګل ولاړیږي

بلبل ته وایه کړا نځی را شه / چه شبنم دره ګل هوسیږي

شبنم د ګلو مخون بریوله / ګل نجان ګوره خسګل نازیږي

په مهمانۍ د بلبل غنچه را غلے / بلبل سر به تر قربانیږي

مخ د یار مې لکه نور او وره پرتوه زړه مې شو تعجب او بیا یې راګیږي

داغ د مینې مې پر زړه د پاس الښې که یار موم روغ بشي که نه خوږیږي

زړه غوټې غوټې به باد سر غوړیږي د دیدن په باد غوټې د زړه غوړیږي غوټي

ستا دیدن آب حیات خما د زړه دے بې او بو نهال خما د زړه وچیږي

احمد داو شیو دریاب نوه لا لیدلے

چه همیش لک جیحون په مخ بهیږي

پر زړه مې بیا کوره عجب بهار دي لک مرغه په هوا د یار دي

پېزوان ته ګوري د رنګ خاندې او که یې لاس کښېږده د زلفو تار دے

د لبو مې کنزه بیا د موند لې چه بې اختیاره زړه په خمار دي

غم و ښادي په یار پیدیده چه یار خپل وینې پر نو بهار دے

کاهې غم جن شي کله هوسیږي عشق عجب شي دی عجب کار دي

د هجران غم د عاشق تېر شه سحر نسیم را شه سحار دي

نن بیا خبري د وصال کیږي احمد زړه چه دې بوقار دي

احمد ویره له جانکه

کړیو رب په شي پرلوري

زره خما چه تازه دم دي | یار لما سره همدم دي
که مرګ روح غافل دي | زره خما د یار پدم دي
چه د یار پدم ي دم وي | یا دیه چري د مرګ غم دي
له رقیب څه پروا که | چه د یار پیاد خرم دي
چه نظر پر د خیل یار دي | هغه شاه پر زره منعم دي
دا کرم د معشوق دي | اوکه نوی عاشق کرم دي
که د یار نظر پرنوي | دا جهان پرده تورم دي

ستا غمونو پر زره خم کړ

احمد کله پر زره خم دی

زره م بیا نغم لما روانیزي | نو هیزم لك یارم د برتله پرزي
په نندي م اووره بیاد او نیو راغله | برلا له د زره لونو زرغونیزي

پَ دیدن کښې رشک نشته | نادیدن څه وزګار دے

دخودی حجاب لمنځه | لهرچا ګنزه ګویان دے

که هوری وکه دلی دی | دی ده هر خاطر جویان دے

ته خپل زړه ساته احمده

یار په هر زړه کی پوهان دي

ښانځ راغله زیری | زنګ یی ګل ستری ګوري

دمینو زړه یې یو وړم | په هوس لګ هوسي

توری زلفی یی کمند دے | دعاشق د سر زندی

دیر یې حسن آراسته ده | راځی هر چه تاب لري

دوی یې لیکی مصری توري | تل وهی د سر مری

خود پرسته پری وشه وی | تل نرره ګوی بازي

نازنینه دَ دِلجویه | لهرچا ګوی یاري

ده هر چا چه مین دیری وے | څه وفایَ له یاري

زره خما ولې پریشان دي   کنه یار بې سر کشادي

زه بخیل زړه نه پوهېږم   چه تر حده دیر نادان دي

اشنای چرې که پوښتنه   چمې یار ولې کریان دی

خما زړه پس خوزېږي   پرزرا خما خندان دي

یار دې تل اوس خندان   خاموشي د یار خزان دي

که مې یار پسر خوښېږي   تر قربان مي شیرین ځان دی

خدای دی یار نکه ملال   خما غم د زړه اسان دي

خما د یار رضا پکار ده   چه رضا د یار ایمان دي

که خو کرم زه فکرون   یار باقي عمر چلان دي

ارمان نکرم زه د عمر   خما د یار بښرا ارمان دی

که د زړه پ مدعا شی   خما قبول یار تر جهان دی

یار به ولې قبول نوي   بنا ښته کل د بوستان دی

پاختیار به مې خپلېږي   کشنها غم د اسمان دی

چه مین د تورو چشمو — گوره تل هغه پردار دی

بو عجب گوزار به وکه — په زلفی لک مار دی

غابن سپین لکه درونه — عجب خوله لکه انار دی

دغه خوار عاشق به څه که — چه یی کسی تنه کار دی

نور به څه وای احمده

یار یی او کلونه د گلزار دی

زره څما گوره پیار پس تاو تیزی — کیه نسمه او به غوند تو تیزی

که هر خویه زه بلبل د خپل چمن کرم — بیاد گل ناری وهم زره ویزی

یار څه مال ندی چه صبر حن و کرم — یار څما د ستر گو تور تل می یادیزی

د یار مینی سر تا پایه ویج واښه کرم — محبت می د یار اور د را الگیزی

څما یار گوره چه در هود عنقا دی — و عنقا ته وایه لاس د چار سیزی

د یار مینه وه که غرو نبوهیزی — چه بزره باند می راغی ریزمکیزی

دغه پس به نالش ده مینی نکرم — چې یې واکه می د زره وینه وخیزی

مخي نمر ستري کي کلونه   که پستر کو قصابي

يو ازخيله ځوک مين لګ   بيا سزا ده اشنائي

دمين بزره بلاده   کاهي غم کاهي ښادي

دمکر و داو نر بسرک   لګ يخيله دلبري

قتلول ده دي خوبونه   تل د مرک کې تياري

خال دانه که زلفي لومه   مين بند تولي تولي

قتلول مي سعادت دې   برديسي د يري خواري

قتل د يار دواړه جهان
احمد نه خوږ مړه برديسي

ګوره داويل ده يار دي   شهي کل ستري نکار دي

پيچ و تاب يي تور زلفي   خريدلي پر رخسار دي

د ساقي لميو مست   هم يي ستري پرخمار دي

مخ چمن خال يي کلونه   عجب شنه يه نوبهار دي

د یار سختي بیا زړه زغمله شي | بېلتون یې اور دی په زړه لګېږي

زړه د عاشق د کونک غرځه دی | تو یې وېشتلي غوښې ورتېږي

ما سر نوشت د عشق کړه داو | د زړه خوناب مې په مخ بهېږي

معشوق کومال او رګه پیدا و | خوی د اور سوی چه نه سړېږي

باران داو بهیو چه مخ ووري | د چاک زړه وینې تر سترګو بهېږي

احمد ګلزار که د خیال یار یا موند
تر بیل بیل ګل یې لکه بلبل چلېږي

په نظم نن سنبل زلفې د یار و | په تحریر پاس پرې لکه ښهمار و

لکه زه چه لا وله خدای پیدا کړم | د دلبر زلفې خمار د زړه وقار و

ناخبره په رو ویده په دا سرور | سر یې بنځي په لیاري خمار د ښکار و

په هوس م د بهار که چه وکړم | بهر ګل باندې تا نز پاست د خار و

مخ د یار خو بهار ګلان ترو وري | دا بنادی د رخسار د مرغزار و

دوه رخسار د یار لا په زړه م داغ دی | له بلبل سره ناست نار د یار و

کوره خوي د عاشق دا دي که — که هر څو پر ره د درد وي پر نازیږي

یار به څه رنګ د چا ښه شي احمد شاه

رانه وایه چه بي روح څوک پایېږي

یاده سلام څما پتا باندي — چه ته ورو وړه د یار دو راندي

ګندي ځري د یار بیا ځري نه — چه یارم وخوري د زړه ر ابا

یا به ښتنه د مین وکاندي — یا به سلام که نر زنګا لاندي

هر چه يې زوو خبر یه راوړه — یار نه شکایت اکړي که پو رخاندي

کډه لمانه یاري به سر کړه — نر قدمو مي اینبي سر لاندي

ما اینبي سر د یار قدم ته — چه یار پر در و نظر به کاندي

عاشق بي یاره تر خلو خوار — بخت دے که یار زدي قدم پر باندي

احمد خوښ لښي نے خیله یاره

بیرو دي د غم تر غره لاندي

زړه بدا غمي که یار خوښېږي — زه بي زدم چه همیش خوښېږي

متفرقات

مناجات

ای خما دل چیغار کرم   زره پر مخ باند حصار کرم
زه به دا لفظ تکرار کرم   لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

لنور خه خما توبه ده   د حق مینه راسره ده
دغه مینه کلیمه ده   لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

ای خما دل حضوره   غیر باس له صدوره
چه ته وه وینی پر نوره   لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

همیشه غواره مطلوب   خو به کرزی بی اسلوب
داوینا کره لقلوب   لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

معشوقه نژتا جویره   ولی نه کرزی بی یره

نیمې شپې چرته له خوابه بیدار کړم	که کاته مې تجلي د سپین رخسارو

محبت که لا رجوع په عاشق کړ	د عاشق د محبت و سکې بکارو

ای احمده تل د یار ثنا یاده

بې لیاره د عاشق سترګې بېدارو

جوړ زړه مې ایسار د زلفو د یار شو	د غه زلفو پا شغلې بلې د نار شو

زړه داغ په داو نیسو بارانو ورو	سور په نښتې اندېښنې د دلبر مار شو

زړه قرار که اندېښنې په بیاید	څه ښادي کړې سترګې په انتظار شو

دواړه سترګې مې هیڅ نه وچېږي	کویا دې کې ستا د هجر یانکار شو

که عاشق هېڅ ژړا کاندي کړمي	وزي سترګې په مرکله بیار شو

د سحر باده خبر د بلبل راوړه	که خزان کلونه تږي ای انبار شو

به مانوي د دنیاو زړه تړلې	اوس د زړه دیدې په تولې تخیل یار شو

احمد شاه لک چې غم د دنیا ولید

اوس د زړه دیدې په تولې تخیل یار شو

که حاصل ئي معنی کړي　　خان جهان واره فنا کړي

هم د ذره ستر بينا کړي　　لا اِلٰهَ اِلّا الله

دا خودي خپله حجاب ده　　لکه کړي چې حساب ده

د حباب هستي لا ب ده　　لا اِلٰهَ اِلّا الله

د دنيا فاني خبري　　بيا ئي جوړي د سندري

مکره دا نصيحت لري　　لا اِلٰهَ اِلّا الله

خما دا وينا غوږ باس　　زره لکل غير د حار باس

پر زره فکر کره بي قياس　　لا اِلٰهَ اِلّا الله

که کوته کړي لا اسمانه　　اخر دا بشي ويرانه

هميش وايه عيانه　　لا اِلٰهَ اِلّا الله

اي خما دل حيرانَ　　چه به څي خيري کړيوان

يخوله دا وايه يکسان　　لا اِلٰهَ اِلّا الله

مدد غواره لسبحانه　　هم مدام وايه يکسانه

یقین واخله کمان زیره لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

لناسوت ته راووزه وخپل اصل ته جاروزه

هم پیدا ویاسره وزه لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

نبو هیئزی اصل کوم دئ بی له یاره عمر زقم دی

داوبی دي تنعم دی لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

چه تد نوی هله خوی دخالق پامر ژوی

وسکه داي ورته ووی لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

ته بخو کرزی غافله دحق یاد کره تل تله

دامعنی کره ته حاصله لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

خبرنه ي له کوهکله زره کویالک بلبله

لک زره هسی واصله لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

هغه ونه موزلیدله بکوته کښن میوه کرله

دچا خپله چازووله لا اِلٰهَ اِلّا اللّٰهُ

تاسي واوري مؤمنانو   په دعا مشيا دكري يارانو
داوينا كري عاشقانو   لا اِلهَ اِلّا الله
خوش خرم اوس احمده   دحضرت سنه مرتبه ده
هم پخوله دي كليمه ده   لا اِلهَ اِلّا الله

مناجات بدرگاهِ قاضي الحاجات

زه زاري كوم الٰه   شرمنده يم پر گناه
نا اميد يم ستا ل رحمته   تللي ندي لدر گاه
دتا فضل كرم دير دے   لعمل يم روسياه
بعمل مي باور نشته   كليمه به كرم پناه
چه وخجل عمل ته گورم   وايم كشكي واي گياه
نفس شيطان راسره مل دے   نشي پوكار عند الله
كه تل دوش كريم خلاصيږم   دشيطان لبده جاه
كه د زړه ساتنه وشي   ستركي خرنك شي نگاه

ته یاري غواړه احمده

لښه خدایه له جاه

مصطفی یا مصطفی | مصطفی یا مصطفی
مصطفی یا مصطفی | فریاد رس یا مصطفی

رب زړه مې ډیر ویرېږي | د رسول کوڅې مې یادېږي
د عشق اور يې رالګیږي | فریاد رس یا مصطفی

پر رسول مې زړه نارېږي | کل امت پرې هوسېږي
چې پر موږ به ورحمېږي | فریاد رس یا مصطفی

تن ځما ستړی ژړېږي | زړه جرس غندې زنګېږي
وسکه د ردمي تر خوله خېږي | فریاد رس یا مصطفی

د رسول کرم ډېر ډېر دی | پدیدن يې وزي سېر دی
چې د خدای به درګېږي | فریاد رس یا مصطفی

زه پښتانه کوڅې خاوري | سر د هغه خاوري

چه ښستا قدم پر شا وري   فریاد رس یا مصطفی

زه دي د نغري ایري یم   هم دي جاروداس تر سوي یم

له څوري یو رک دلي یم   فریاد رس یا مصطفی

د ګناهو شرمنده یم   له خجلت سرافکنده یم

د نفس پخوله کنده یم   فریاد رس یا مصطفی

سر تر پا په ګناه پوري یم   له غائب یم که حضور یم

د نامه د تا مزدوري یم   فریاد رس یا مصطفی

اي ځموږ نبي حیات   ته نظر وکړه وملت

د امت هیله وتات   فریاد رس یا مصطفی

اي ځموږ نبي اکبره   هجران ولیستو لبره

که مې لاس ونسې سروره   فریاد رس یا مصطفی

خزار زړه مي هوسیږي   ستا جمال مي ډیر یادیږي

که نظر دي پر ما کیږي   فریاد رس یا مصطفی

دنبي

دنبي سترگي گلونه　　مرواريدي سپين غابونه
لاله گون يې رخسارونه　　فرياد رس يا مُصطفى

دنبي ورونبه خوږبون　　پدوه لاسي کړه دارونه
پرمين د اُمت زړونه　　فرياد رس يا مصطفى

لاس نيولي پزاري　　دزړ دي نه دنا ميندې
کړه قبول دي زاري　　فرياد رس يا مصطفى

دهجران بدي خواري　　ډېر زهير کړه پردېسې
پلار خوځي ښېخي لوېږي لړې　　فرياد رس يا مُصطفى

د احمد سترگو نور بې　　ده رسول پرلوري گور
که رسول راته وگوري　　فرياد رس يا مُصطفى

د احمد زړه کره ده　　چه راغلى کليمه ده
داوز دي لاري ديوه ده　　فرياد رس يا مُصطفى

زه احمد شاه نوليږم　　زه بخيل عمل شرميږم

چه وخدای ته به څه رنګه ډیر یم
فریادرس یا مصطفی

کتاب ختم شو په دوشنبې — یارانو موږ خو تاس دلې
په آخر ورځ کښې د روژې — سنه هزار و صد و شصت و سې

تمام شد بعون الله نسخهٔ دیوان الهام ترجمان تصنیف حضرت طلیبی
غایة الزمانی جلد سنه ملله بساعت از دست نمک نعایین در مندان
. . یار خان خدایار امید . . . تمام حضرت شاهنشاه حق
خدا دوست به مع ممالک ملک ملازمت حامی ابن متیان قاتل
نفره ما ابن ابد الله دولته الی یوم الدین بحرمت سید المرسلین

چو ظفر اندر قبای شاهی آمد   بتدبیر شه ظل اللهی آمد

معرفت غلام و فدوی بارگاه بادشاه دارا درگاه محمد حامد درانی

امید که بمعرض قبول افتد

بمنه و کمال کرمه آمین

4252

PROPERTY OF ACKU

PROPERTY OF ACKU 2375

ФОТО
ЛАБОРАТОРИЯ ИВАН УССР
1977

№ 73

ИНВ. № 4252

Selections from the Poems of Ahmad Shah Baba

PROF. ABDUL SHUKOOR RESHAD

Afghanistan Academy of Sciences
International Centre for Pashto Studies
Kabul, Afghanistan
1357 (1978)